Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — היינט 10 זייטען

נייעס פאָלקסבלאַט

№ 101 | Łódź, Niedziela, 3 maja 1931 r. | נייַנטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ט״ז אייר תרצ״א | № 101

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

נייע אויסערגעוועהנליכע סיים=סעסיע

ווייטערדיגע קלאַנגען וועגען ענדערונגען אין דער רעגי=רונג. — ווירטשאַפטליכער פּלאַן פון מאַרשאַל פּילסודסקי

וו א ר ש אַ, 2 (טעלעפאָניש) מ'שמועסט ווידער וועגען ענדערונגען אין דער רעגירונג.

ס'גייען אַרום קלאַנגען, אַז פּרעמיער סלאַוועק וועט אַראָפּ אין דימיסיע, און אַלס פּרעמיער זאָל ווערען בעשטימט דער האַנדעלס-מיניסטער פּריסטאַר אָדער דער פינאַנץ-מיניסטער מאַטושעווסקי, אָדער גאָר דער וויצע-פּרעמיער פּיעראַצקי.

ווייטער האָט מען נעכטען געשמועסט, אַז מאַרשאַל פּילסודסקי האָט צוגעגרייט אַ ווירטשאַפטליכען פּלאַן, וועגען דעם ווי אַזוי אויסצובעסערען די לאַגע.

ווייטער האָט מען נעכטען איבערגעגעבען, אַז ס'ווערט צונויפגערופען אַן אויסערגעוועהנליכע סיים-סעסיע אויפ'ן 20 מאַי.

אַ סך באַנקראָטען אין וואַרשאַ

וו א ר ש אַ, 2 (טעלעפאָניש) אַ גאַנצע רייה היגע פירמעס זיינען ערקלערט געוואָרען, אַלס באַנקראָט, צ. אַ. די טיי-פירמע „יאָפּאָנטשיק“, יעקב ווייספעלמיש א. א.

דער'הרג'עט צוויי אַפּיצירען

בעת אַן אָנפאַל אויף אַ פּאָלק-קאַסע

וו א ר ש אַ, 2 (טעלעפאָניש) היינט ביינאַכט איז אין צוג צווישען קאָוועל און סאַרני געמאַכט געוואָרען אַ רויב-אָנפאַל אויף צוויי מיליטער-לייט, וואָס האָבען געפיהרט פּאָלק-געלד פון קאָוועל פאַר'ן סאַרנער גאַרניזאָן.

ווען דער פּאַסאַזשיר-צוג נומער 2213 איז אַרויס פון דער לעצטער סטאַציע פאַר סאַרני, אַנטאָנובקאַ, האָט דער עלטערער קאָנדוקטאָר פּאַטיבעמערקט, אַז די טיר פון איין וואַגאָן איז אָפען איינגעריסען. איינוועניג איז געווען אַלץ איבערגעדרייט, און אויף די טרעפּען פון וואַגאָן — בלוט-שפּורען.

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען איז אין דעם וואַגאָן געפאָהרען דער קאַפּיטאַן יוזעף לאָפּאַזאַ מיט'ן סערזשאַנט בראַיקאַ. זיי האָבען געפיהרט אַ גרעסערע סומע געלד, וועלכע מ'האָט אין וואַגאָן נישט געפונען.

דעם אָנפאַל זאָל מען האָבען בעגאַנגען צווישען ראַפּאַלובקאַ און אַנטאָנובקאַ, און די אָפּיצירען זאָל מען האָבען נאָכ'ן ערמאָרדען אַרויסגעוואָרפען פון וואַגאָן.

דערווייל האָט מען געפונען נאָהענט פון די שינעס דעם טויטען קערפּער פון'ם קאַפּיטאַן לאָפּאַזאַ. מ'זוכט די פערברעכער.

די קהלה-וואַהל-קאַמפּאַניע

זיך אָנגעהויבען נעכטען אין וואַרשאַ

וו א ר ש אַ, 2 (טעלעפאָניש) אין וואַרשאַ איז היינט געווען דער ערשטער הייסער טאָג פון דער וואַהל-קאַמפּאַניע צו דער קהלה.

אַזוי זענען פאָרגעקומען אַ סך מיטינגען פון פערשידענע פּאַרטייען, וועלכע האָבען אין עטליכע פאַלען געהאַט אַ שטורמישען כאַראַקטער. און בעגלייט געוואָרען מיט געשלעגען...

זעלבסטמאָרד פון אַן 80=יעהריגער פרוי

וו א ר ש א, 2 (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האָט זיך אַן 80 יעהריגע פרוי, מאַריאַ ביעליקאָווסקאַ צוריינגעוואָרפען אין ווייסעל, מ'האָט זי אַרויסגענומען פון טייך אַ טויטע.

„יודען — קיין פּאַלעסטינאַ!“

אַנטיסעמיטישע אינצידענטען אין פּאַריז

פּ אַ ר י ז, 2 (יט״א טעלעגראַפיש) אין פערשידענע פּונקטען פון דער שטאָט זענען פאָרגעקומען נייע אַנטיסעמיטישע אינצידענטען, פּראָוואָצירט פון דער ראָיאַליסטישער יוגענד. מען האָט געשריגען „יודען — קיין פּאַלעסטינאַ“, „נידער מיט די אויסלענדער.

עטליכע דעפּוטאַטען גרייטען צו וועגען ענין אינטערפּעלאַציעס אין פּאַרלאַמענט.

20 פּראָצ. מלוכה-בעאַמטע זאָלען רעדוצירט ווערען

וו אַ ר ש אַ, 2. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין אָפיציעלע קרייזען פערזיכערט מען, אַז אינגיכען דאַרף ערשיינען אַ נייע פעראָרדנונג פאַר מלוכה-בעאַמטע, וואָס וועט זיין זעהר אַ שטרענגע. מיט'ן מאָמענט, וואָס די דאָזיגע פעראָרדנונג וועט אריין אין קראַפט, וועט די רעגירונג האָבען די מעגליכקייט צו רעדוצירען 20 פּראָצ בעאַמטע.

דער מלוכה-פּרעזידענט

אַרויסגעפאָהרען קיין קאַטאָוויץ

וו א ר ש א, 2. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט, האַלב 10 איז דער מלוכה-פּרעזידענט אַרויסגעפאָהרען קיין קאַטאָוויץ אויף די פייערליכקייטען, וואָס זענען פערבונדען מיט'ן 10. יאָהר-טאָג פון דעם אויפשטאַנד אין אויבער-שלעזיען.

זעלבסטמאָרד פון אַ יודישען סוחר אין וואַרשאַ

וו אַ ר ש א, (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אַ בעוואוסטער סוחר פון וואַרשאַ, אַרנאָלד גלאָס, 52 יאָהר ביעלאַנסקאַ 9 איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורכן איינעהמען ציאַנאַלי. מ'האָט איהם געפונען אַ טויטען. די סיבה פון זעלבסטמאָרד — שלעכטע געשעפטען.

פּראָצעס איבער געגנער פון „דרייפוס-פּראָצעס“

פּ אַ ר י ז, 2 (יט״א טעלעגראַפיש) 112 ראָיאַליסטען זענען געשטאַנען פאַרן געריכט פאַרן שטערען די פאָרשטעלונגען פון „דרייפוס-פּראָצעס“.

אַלע זענען פערמשפּט געוואָרען צו געלדשטראָפען.

אויף א טויטען=פּונקט

די אונטערהאַנדלונגען צווישען דער יודישער אגענץ און דער ענגלישער רעגירונג

ל אָ נ ד אָ ן 2 (יטא טעלעגראַפיש) די פערהאַנדלונגען צווישען דער רעגירונג און דער אגענץ זענען געבליבען שטיין אויף אַ טויטען פּונקט

דערווייל זענען ווייטערדיגע פערהאַנדלונגען נישט בעשטימט געוואָרען.

די רעגירונג וויל, אַז די קאָמיסיע פאַר דער לאַנד-ענטוויקלונג זאָל איינגעגלידערט ווערען אין דער אַדמיניסטראַציע פון א״י, און אַז אין דער ערשטער רייה זאָלען דערפון גענוסען די אַראַבער.

אַזוי ווי די אגענץ קאָן דערויף נישט מסכים זיין, זענען דערווייל אָפּגעשטעלט געוואָרען די אונטערהאַנדלונגען און ס'איז מעגליך, אַז זיי וועלען איינגאַנצען איבערגעריסען ווערען. אין די קרייזען פון דער עקזעקוטיווע איז מען פעסימיסטיש געשטימט וועגען אויסגאַנג פון דעם ענין.

—=[][][]=—

אַן אויספיהרליכער קניפּער אויפ'ן סימפּסאָן-בעריכט

י ר ו ש ל י ם, 2 (יט״א טעלעגראַפיש) דער ועד הלאומי שיקט אַרויס צו דער מאַנדאַט-קאָמיסיע אַ מעמאָריאַל מיט אַן אויספיהרליכען ענטפער אויף דעם סימפּסאָן-בעריכט.

פּראָפ. איינשטיין אַפּגעפאָהרען קיין אָקספאָרד

ב ע ר ל י ן, 2 (יט״א טעלעגראַפיש) פּראָפ. איינשטיין איז אָפּגעפאָהרען קיין אָקספאָרד אויף היינטיגען זומער, כדי צו האַלטען דאָרט לעקציעס אין אוניווערזיטעט.

ווי אַזוי האָט מען אויפגענומען די פּוילישע אינדוסטריעלער אין מאָסקווע?

ב ע ר ל י ן, 2 (ספּ. טעל.) דער מאָסקווער קאָרעספּאָנדענט פון דער „קעלנישער צייטונג“, וועלכע דיג, ווייזט אויס, בערוהיגען די דייטשע אינדוסטריעלער-קרייזען, האַלט, אַז מען דאַרף נישט לעגען קיין צו גרויסע אַכט אויף דעם בעזוך פון די פּוילישע אינדוסטריעלער אין מאָסקווע. די וואַרשאַווער פּרעסע צובלאָזט די בעדייטונג פון וויזיט, מיטטיילענדיג וועגען אויפנאַהמען ביי אָרדזשאָניקידזע, ליטווינאָוו'ן א.אַז.וו. דאָס אַלעס, פערזיכערט דער דייטשער זשורנאַליסט, איז נישט ריכטיג. פאַקטיש איז פאַר די פּוילישע דעלעגאַטען איינגעאָרדענט געוואָרען בלויז אַן אויפנאַהמע ביי ראָזענגאָלצען, ביי וועלכער עס זענען אָנוועזענד געווען קרעסטינסקי, סטאָמאָניאַקאָוו און פּאַטעק. די דייטשע דעלעגאַציע, וועלכע איז געווען אין מאָסקווע אין מערץ, איז געווען דער אָפיציעלער גאַסט פון העכסטען ווירטשאַפטס-ראַט. די פּאָלאַקען האָבען דעם דאָזיגען כבוד נישט געהאַט.

אויפרייס פון 2000 טאָן פּולווער

שרעקליכע קאַטאַסטראָפע אין ריאָ=דע=זשאַנייראָ

ר י אָ - ד ע - ז ש א נ יי ר א, 2. (ספּ. טעל.) אין דער פאַבריק פון טאָרפּעדאָס נעבען ריאָ איז פאָרגעקומען אַ שרעקליכע קאַטאַסטראָפע ביים לאָדענען אויפרייס-מאַטעריאַלען. דער אויפרייס האָט אין גאַנצען פערניכטעט די געביידע פון דער לאַבאַראַטאָריע אין אַרסענאַל און די דערבייאיגע דריישטאָקיגע געביידע. אין מאָמענט פון אויפרייס האָבען אין עם אַרסענאַל געאַרבייט העכער צוויי הונדערט מאַן, פון וועלכע זעהר ווייניגע זענען געראַטעוועט געוואָרען. ביז איצט האָט מען אַרויסגענומען 45 דערהרגעטע. די צאָהל פערוואונדעטע איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען. די סיבה פון אויפרייס איז נאָך נישט בעקאַנט. מען שמועסט, אַז עס האָט אויפגעריסען 2000 טאָן פּולווער.

אחר מחלה כבדה וממושכה שבק חיים לכל חי׳

נ.ע. מאיר ב״ר יצחק ז״ל שי׳׳ת

(יליד עיר זד.-וואָליאַ)

בשנת החמישים ושמונה לימי חייו.

ההלוי׳ תהי׳ היום ביום א׳ פ׳ בהבח״ק, ט״ז לחודש אייר תרצ״א, בשעה 12 בצהרים מבית האבל ברחוב 11 ליסטאָפּאַד 11 (קאָנסטאַנטינער).

המשפחה המתאבלת.

פרייטאג, דעם 8-טען מאי ד. י. 9 א זייגער אין אווענד

זאל פילהארמאניע 20 נארוטאוויטשא 20

סוגעסטיווע היילונג און היילונג מיט קרייטעכצער פ. ז

OSKAR WOJNOWSKI

Dr. med. Z. KOELLNER אין דער בעלייכטונג פון דער מאָדערנער מעדיצין, וועט רעפערירען לאַנג-יעהריגער מיטארבייטער פון **אסקאר וואינאווסקי** פון אוניווערזיטעטס-קליניק אין בערלין און וויען, געוו. פלאַט-אַרצט פון דער עסקאדרע אויפ'ן ווייטען מזרח.

1) ערקלערונגען פון די מעטאָדעס פון אָסקאר וואָינאָווסקי, 2) אונבעגרעניצטע כעמיע אָדער לעבעדיגע, געוועב, 3) סוגעסטיע אין דער היילונג, 4) נייע וועגען אין דער מעדיצין.

בילעטען צו 1 זל., 1.50 און 2 זל. שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאָניע טעגליך פון 10.30 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג און פון 4 ביז 7 א זייגער אין אווענד.

אויפ'ן איצטיגען סעזאן

מעבעל

איז די פירמע פערזעהען מיט א גרויסען אויסוואהל פון:

שלאף-צימער, עס-צימער, קינדער-צימער א. אז. וו.

קאָמפלעטע איינריכטונג, ווי אויך ענצעלנע שטיק

צוליב'ן קריזיס זענען די פרייזן רעדוצירט אויף 50%

MARKOWICZ i NASIELSKI

PIOTRKOWSKA 6
TELEFON 149-71
פאַבריק: Południowa 10

מעבעל

איז אויף די בעסטע בעדינגונגען עמפפעהלט די גרעסטע און רעעלסטע פירמע אין לאדז

◆ קומט און איבערצייגט אייך! ◆

אכטונג, בוי-אינהאבער

און זומער-וואוינונג-בעזיצער!

רורען צו וואסער-לייטונג, זעמטליכע קלאזעט- און אבנוס-איינריכטונגען, ווי אויך פלאטען, רושטען, און אלע-ארט גוס-אייזען

בעקומט מען אמביליגסטען אין הורט-לאגער

I. Rajchman, Łódź

NARUTOWICZA 22, tel. 147-19.

דאנקזאגונג.

צוליב'ן שנעלען אויסצאהלען דורך דער

„EUROPA“ פערזיכערונגס - געזעלש.

אקציען-געזעלשאפט אין ווארשא, דעם בעטראג פון

2000 (צוויי טויזענד) אמעריק. דאלאר

אלס פערזיכערונגס-קאפיטאל אין פאל פון א טויט-צופאל לויט דער פאליסע № 6548, לויט וועלכער עס איז געווען פערזיכערט מיין פרוי נ"ע **חנה דערעטשינסקי** דריק איך אויס דערמיט דער פערוואלטונג פון דער געזעלשאפט „EUROPA“, אין ווארשא, ווי אויך דער דירעקציע פון דער לאדזער אפטיילונג אין לאדז (6. שערפיען 4) א הערצליכסטען דאנק

ב. י. דערעטשינסקי, לאדז, פאמארסקא 67.

19. מערץ 1931.

לאדזער יודישער הילפס-פעראיין „נותן לחם“, סאלנא 14

בעקאנטמאכונג.

דערמיט האבען מיר דעם כבוד איינצולאדענען אלע מיטגלידער צו דער

גענעראל - פערזאמלונג

פון דער יודישער געזעלש. געגען אויסערגעוועהנליכער נויט „נותן לחם“ אין לאדז, וועלכע קומט פאר אין פעראיינס-לאקאל (סאלנא 14) היינט, זונטאג דעם 3-טען מאי 1931, 6 א זייגער אווענד מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג:

1) וואהלען פון א פרעזידיום, 2) וואהלען פון א פערוואלטונג און א רעוויזיאנס-קאמיסיע, 3) פערשידענעס.

צו דער גענעראל-פערזאמלונג ווערען ספעציעל ארויסגעגעבען איינטריטס-קארטען וועלכער קיינער וועט נישט קענען אריינקומען אדער וועהלען. די איינטריטס-קארטען וועלען ווערען ארויסגעגעבען אין פעראיינס-לאקאל (סאלנא 14) היינט, זונטאג, פון 4 ביז 8 אווענד אווענד. די איינטריטס-קארטע מוז יעדער פערזענליך זיך אפנעמען, מען און צו דער גענעראל-פערזאמלונג מיטברענגען. די פערוואלטונג.

בעמערקונג: 1) ווען עס וועט נישט קומען די געהעריגע צאהל מיטגלידער קומט די פערזאמלונג פאר דעמזעלבען טאג 8 א זייגער אווענד צום צווייטען טערמין בעי יעדער צאהל מיטגלידער (§ 28), 2) פארשלאגען פון די מיטגלידער, וועלכע וועלען פארגעשטעלט ווערען אויף דער גענעראל-פערזאמלונג דארפען צוגעשיקט ווערען שריפטליך צו דער פערוואלטונג 3 טאג פריהער (§ 31), 3) עס ווערט נעבעטען די §§ 6—14 איינצוצאהלען פאר די גענעראל-פערזאמלונג דעם פערלאנגטען בייטראג.

וויכטיג נייעס!

פערקויף

פון פערשידענע בוימוואלענע רעשטלעך פאפעלין, באטיסט, לייווענד, מושלין, נאנסוג א. אז. וו. אויף מעטער און אויף וואג צו קאנקורענץ-פרייזען

מ. לאנדסבערג

צעגעלניאנא 23 (פריהער 59)

פראנט, 1. שט. געדענקט דעם אדרעס!

8-זנג, קירזשנער-מייסטער איז לאדז!

דערמיט מעלדען מיר אייך, אז די

קאנצעלאריע פון פעראייניגטען קירזשנער-צעך

געפינט זיך אויף זאוואדזקא נומער 4

און איז טעטיג יעדען דינסטאג און דאנערשטאג פון 8 ביז 11 אין אווענד גלייכצייטיג ווערען ערלעדיגט אלע ענינים, וואס האבען א שייכות צום האנדווערקער-קירזשנער.

אויך פאדערן מיר אויף די אלע, וועלכע האבען זיך נאך נישט איבער-רעגיסטרירט, אז זיי זאלען זיך איבעררעגיסטרירען שפעטעסטענס ביז צום 15-טען מאי ד. י.

מיט אכטונג

די פערוואלטונג פון פעראייניגטען

קירזשנער-צעך

אין לאדז, זאוואדזקא 4.

2635

בעקאנטמאכונג.

דאנערשטאג, דעם 14-טען מאי 1931, 3 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר אין פעראיינס-לאקאל, זשעלאזנא 23

די אלגעמיינע פערזאמלונג

פון דער לאדזער יוד. געז. צו העלפען טויב-שטומע „עזרת אלמים“

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג:

1) ערעפנונג פון דער פערזאמלונג, 2) וואהל פון א פרעזידיום, 3) טעטיגקייטס-בעריכט פאר'ן יאהר 1930, 4) פרעלימינאר אויפ'ן יאהר 1931, 5) פראטאקאל פון דער רעוו.-קאמיסיע, 6) פארשלאגען פון די פערוואלטונגס-מיטגלידער און פון דער געזעלשאפט, 7) וואהלען פון א נייער פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע.

אין פאל סוועט נישט קומען די נויטיגענדע צאהל מיטגלידער, פאראויסגעזעהן אין פאר. 29 פון פעראיינס-סטאטוט, וועט די פערזאמלונג פארקומען צום 2-טען טערמין, דעמזעלבען טאג 5 א זייגער נאכמיטאג, וואס וועט גילטיג זיין בעי יעדער צאהל אנוועזענדע מיטגלידער. 2626 די פערוואלטונג.

היינט, זונטאג, ד. 3-טען מאי 1931, 4 אזייגער נאכמיטאג, קומט פאר אין אייגענעם לאקאל אויף פאלודניאווא 52, די

יובילעאום-פייערונג

פון 1 יעהריגען עקזיסטענץ פון דעם „ערשטען יודישען לוין-וועבעריי-קאאפעראטיוו „פראגרעס“, געגרינדעט דורך דער איניציאטיוו פון דער געזעלשאפט „א ר ט“ אין לאדז.

אלע געזעלשאפטליכע, קולטורעלע, ווירטשאפטליכע, פראפעסיאנעלע און אנדערע יודישע אינסטיטוציעס, ווי אויך אלע פריינד פון פראדוקטיווען איבערבוי פון יודישען עקאנאמישען לעבען אויף געזונטע ווירטשאפטליכע יסודות, ווערן דערמיט איינגעלאדן אנטייל צו נעמען אין דער אויבענדערמאנטער פייערונג

די פערוואלטונג פון ערשטען יודישען לוין-וועבעריי-קאאפעראטיוו „פראגרעס“ אין לאדז.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געמאכטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסאר'ען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכורטווינג בעזומינגעזיכער דעם שטערספן און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס דערמונגען מיט הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פוס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע געמאכטע פיס און הענד, גוטמענע ואקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WÓLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארענטש, פראפ. דר. י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם געעהרטען ח' ד"ר. י. ראפאפארט, ספעצ. פאר ברוך-ליידענדע אין לאדז, וואלטשאנסקא 39, פראנט 2. שטאק, פאר דער גיבער אי. מערעס סענלאזער הילף און רעטען מיך דעם ערשטען טאג ראש השנה פון דעם שווערען און פאר מיין לעבען געפעהרליכען ברוך, פאר דיין ווייסע שאפען איבערגעבען מיר דעם באנדאזש פון זיך מעסארע דאנק איך אויף דעם וועג הערצליך און עמפפעהל איהם דערדורך פאר אלע ברוך-ליידענדע.

Dr. M. Minzer, N. lekarz kolejowy K. Chorych.

אנאנסן אין „נייעם פאלקסבלאט“ האבן דעם גרעסטן ערפאלג!

HEMOGEN
TYLKO
Z FIRMA
KLAWE

OSŁABIENIE
BLEDNICE

Dr. Med. **A. S. Tenenbaum**

אינערליכע קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען

אויף **פיעטריקאווער 109**

טעלעפאן 220-25

נעהמט אן פון 6 ביז 7 ½ נאכמיטאג.

Dr. med.

Gustawa ZAND-TENENBAUMOWA

פרויען-קראנקהייטען און אקושעריע

האט זיך איבערגעצויגען

אויף פעטריקאווער 109

טעלעפאן 220-25 נעמט אן פון 12–1 3–5

קליינהענדלער-פאריין, אלטשטאט 10

בעקאנטמאכונג.

מיר מאכען בעקאנט אלע אונזערע מיטגלידער און נישט-מיטגלידער, אז ס'איז געעפענט געווארען

א יורידישע ביורא

ביי אונז אין פאריין, אלטשטאט 10 מיט 3 אדוואקאטען, וועלכעס עס וועט געגעבען ווערען יורידישע עצות אלע טאג פון 12–2 בייטאג.

מיט אכטונג די פערוואלטונג.

אונזער חשובן מיטגליד פון ראט דענטיסט

ה' ל. בערגער

צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכען

פאטער נ"ע

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען ביילייד.

ראט און פערוואלטונג פון דער אלטשטעטישער פאלקס-באנק פלאץ קאשטשעלני 4

דער 1-טער מאי אין פוילען

א בלוטיגע דעמאנסטראציע אין לובארטאוו

װארשא, 2 (טעלעפאניש). א חוץ עטליכע אויסנאהמען האבען אין טאג פון ערשטען מאי אלע גרעסערע װארשאװער פאבריקען נישט געארבייט. עס זענען געשטאנען די פאבריקען פאראװאיז, לילפאפ, גארבלין, מלוכה'שע פאבריקען פון טעלעפאנישע אפאראטען, טאבאק־פאבריק אויף דזיעלנע, פיאנער, די באהן־װארשטאטען ביים הויפט־װאקזאל בארקאװסקי, זיעלינסקי, ראן, מארטענס און דזאאב, אורסוס, קאבעל קאלבערג, פאטשיסק. דאן די טראמװאיען און טראמװאי־װארשטאטען און א רייה אנדערע פאבריקען. אין די פאבריקען, װעלכע האבען געארבייט, האבען זיך נישט אלע ארבייטער צוגעשטעלט.

דער „בונד"

האט איינגעארדענט דעם זאמעל־פונקט אויף נאלעווקי 34־. דארט האבען זיך פערזאמעלט מיט פעהנער די בונדישע פעראיינען און יוגענד־בונד „צוקונפט"...

אויפ'ן הויף האבען געהאלטען רעדעס מעניבי דיומא זיבערט, אלטער, ערליך, עמנואל און א פארשטעהער פון דער יוגענד.

11 א זייגער האבען זיי ביי די קלאנגען פון ארקעסטער פון דרוקער־פעראיין זיך געלאזט מארשירען לויט'ן מארשרוט, וואס איז ... זיי געווען אנגעצייכענט דורכ'ן רעגירונגס־קאמיסאריאט און צוגעמארשירט ביז צום קאשטשאל אויף פל. גושיבאווסקי, וואו זיי האבען זיך פעראייניגט מיט דער פ. פ. ס.

אויפ'ן זעלבען פלאץ זענען שפעטער אנגעקומען די רעכטע „פועלי־ציון" מיט זייערע ...

די לינקע „פועלי-ציון"

האבען אנגעהויבען זייער דעמאנ...אציע־צוג פון זייער קלוב קארמעליצקא 23, נאכדעם, ווי זיי האבען אויפ'ן הויף אפגעהאלטען א מיטינג. עס האבען גערעדט: בוקסבוים, לעוו און זאגאן.

פון דארטען האבען זיי מארשירט אין גאנצען יודישע; ראיאן, אליין ווארפענדיג פערשידענע לאזונגען, ווי: עס זאל לעבען די פרייע עמיגראציע קיין ארץ־ישראל, און אנדערע לאזונגען געגען קאפיטאליזם, פאשיזם, פאר אנ'ארבייטער־ און פויערים רעגירונג א. אז. וו. צווישען די דעמאנסטראנטען האט מען געזעהן פיל ע... ...ארבייטער.

די אונאבהענגיגע

האבען געמוזט איינארדנען זייער אקאדעמיע אין קלוב זייערען, ווייל די קאמוניסטען האבען פערכאפט זייער א... אויפ'ן קערצעלי־פלאץ, וואס איז געווען פאר זיי בעשטימט דורכ'ן רעגירונגס־קאמיסאר.

אויפ'ן גאנצען וועג, וואו זיי זענען דורכגעגאנגען, האבען גרופעס קאמוניסטען זיי געמאכט פערשידענע אויסרופען און געוואלט זיך אריינרייסען צווישען די דעמאנסטראנטען, אבער די מיליץ פון די פארטייען האט זיי נישט געלאזט.

פון פלאץ גזשיבאווסקי האט זיך אנגעהויבען די פעראייניגונג פון אלע בעזונדערע צוגען, געעפענט דעם צוג, האט דער צ.ק. פון פ.פ.ס. מיט'ן ארקעסטער פון די טראמוואיאזשעס. מען האט דא געזעהן אלע אנגעזעהענסטע פ.פ.ס.'ישען טוער, דעפוטאטען א.אז.וו. באכהער זענען געגאנגען די פערשידענע פראפעסיאנעלע פעראייבען.

אין מיטען פון פ.פ.ס.'ישען צוג האט זיך אנגעהויבען דער צוג פון די יודישע פארטייען בראש פון די יודען איז געגאנגען דער „בונד". אין געשלאסענע רייהען (צו 5 אין א רייה) האבען דורכמארשירט אלע קלאסען־פעראייבען, וואס געפינען זיך אונטערן „בונד". דער דרוקער־ארקעסטער האט געשפילט און די מחנות ארבייטער האבען געזונגען פערשידענע ארבייטער־לידער. צום סוף געהען די רעכטע פועלי־ציון.

נאך די יודישע ארבייטער הויבט זיך ווידער אן דער צוג פון פ.פ.ס, עס געהען דא די פערשידענע „דזיעלניצעס". דער צוג ציהט זיך לאנג, לאנג און מאכט א קאלאסאלען איינדרוק.

די יודישע פארטייען טראגען טראנספארענטען מיט אויפשריפטען אין יודיש און פויליש. אלע לאזונגען זענען כמעט די זעלבע, וואס ביי פ.פ.ס. דא ווארפט זיך בלויז מעהר אין די אויגען דער לאזונג „זאל לעבען די אינטערנאציאנאלע פראלעטארישע איינינקייט" !...

דער אלגעמיינער ארבייטער־צוג האט אויף קראקאווער פארשטאט געשאפען באמת א גראנדיעזן בילד. די טראטוארען פון ביידע זייטען זענען געווען פול מיט א קריסטליכען עולם, וועלכער האט פערשידענארטיג אויפגענומען דעם יודישען אנטייל אין אלגעמיינעם צוג.

די יודישע ארבייטער האבען, אפנים, געפיהלט די שטימונג אין קריסטליכען ראיאן און האבען געזונגען בלויז פוילישע ארבייטער־לידער... גאנץ אפט איז דאס געזאנג איבערגעריסען געווארען דורך פערשידענע אויסגעשרייען, וואס זענען אונטערגעכאפט געווארען דורכ'ן זייטיגען המון. צוזאמען מיט דער יודישער מיליץ האט אויך אכטונג געגעבען אויף דער ארדנונג די פ.פ.ס.'ישע מיליץ, וועלכע האט זעהר פיהלבאר געהיט פון פערשידענע פראוואקאציעס.

נאכ'ן גראנדיעזען צוג איז נאכגעפאהרען א גרויסער לאסט־אויטא מיט דער פ.פ.ס.'ישער „באריבקע". מען האט געזעהן דארט געזונדע יונגען, וועלכע האבען מיט גרויס אויפמערקזאמקייט בעאבאכטעט דעם זייטיגען המון און כסדר איין האנד געהאלטען אין קעשענע.

דורך ביעלאנסקא, טלאמאצקא ציהט דער צוג צו פזשעיאזד, וואו עס געפינט זיך דער לאקאל פון בונדישען ארבייטער־ווינקעל.

אויף עק פזשעיאזד שטעהען צוויי ארקעסטערס דער פ.פ.ס.'ישער און בונדישער. אייבער נאכ'ן צוויי טען שפילען זיי מארשען דורכלאזענדיג פאר זיך די רייהען פון צוג. נעבען סקווער (ענטקעגענאיבער דעם הויז נומער 9 אויף פזשעיאזד) שטעהט אויף א טריבונע ראטמאן עהרליך, וועלכער האלט א רעדע, אויפנעהמענדיג דעם צוג.

דער אלגעמיינער צוג ווערט דא אויפגעלעזט אין דער בעסטער ארדנונג. די פ.פ.ס.'ישע גרופעס וועלכע קומען פריהער, מאכען א קרייז (פאר די קאשארען) און וויקלען איין די פעהנער. אזוי קומט אן ביסלעכווייז דער גאנצער צוג. דער גאנצער פלאץ פערוואנדעלט זיך גאר אין קורצען אין א ים פון מענשען. נישט קוקענדיג דערויף, וואס די אויפגעלעזטע גרופעס פערלאזען גאנץ שנעל דעם פלאץ, ווערט דער ים מענשען גארנישט קלענער. עס דויערט אזוי איבער א שעה ביז דער צוג ווערט איינגאנצען פונאנדערגעלאזען.

ביז דער לעצטער מינוט — קיין איין פראוואקאציע נישט. דאס ערשטע מאל, ווען די יודישע פארטייען האבען נישט געהאט אויסצושטעהען אפילו די געוועהנליכע מיסכערשטענדענישען מיט דער פאליציי.

די קאמוניסטען האבען פרובירט דעמאנסטרירען גרופענווייז אין פערשידענע טיילען פון שטאט.

פון זאקסישען גארטען צו מארשאלקאווסקע איז געגאנגען א קאמ. צוג פון איינעגע הונדערט פערזאן. אויף רוג זלאטע און דזיעלנע האט די פאליציי זיי צוטריבען.

דאס זעלביגע איז פארגעקומען אויף רוג זשעלאזנע און לעשנא. אויך דארט האט פרובירט דעמאנסטרירען א קאמ. גרופע, וועלכע איז צוטריבען געווארען דורך פאליציי. אזוי איז אויך פארגעקומען אויף רוג דזשיקע און קארמעליצקע.

אויף רוג ווענגערסקע און קאליסקע, און אכאטע, האט פרובירט דעמאנסטרירען א קאמ. גרופע. פאליציי האט זיי צוטריבען.

אויף בעמא איז פארגעקומען א צוזאמענשטויס צווישען די קאמוניסטען מיט'ן פ.פ.ס.'ישען צוג, וואס איז געגאנגען פון לילפאפ־פאבריק. אין וועלכען עס האבען זיך געוואלט אריינרייסען די קאמוניסטען.

אויף ניסקע גאס האט זיך פרובירט בילדען א גרעסערער קאמ. צוג, ביי רוג סמאטשע און פאוויע איז ער צוטריבען געווארען דורך דער פאליציי. צוויי פאליציאנטען זענען פערוואונדעט געווארען דורך שטיינער. איינינע צעהנדליג פערזאן זענען ארעסטירט געווארען.

אויף רוג קארמעליצקא און נאוואליפקי האט א גרופע יוגענדליכע קאמוניסטען געוואלט דעמאנסטרירען, אבער באלד האבען זיך בעוויזען פאליציאנטען און געהיים־אגענטען און די דעמאנסטראנטען זענען זיך צולאפען.

א גרויסע קאמוניסטישע דעמאנסטראציע איז פארגעקומען אויפ'ן קערצעלי־פלאץ, דארט האט זיך פערזאמעלט העכער 1000 מאן מיט פעהנער. זיי האבען געשריגען: זאל לעבען די סאוויעטען־רעפובליק און אנטי־מלוכה'שע אויסרופען. דער מיטינג האט געדויערט איינגאנצען 5 מינוט. פאליציי האט פונאנדערגעיאגט און ארעסטירט ביז 20 מאן.

א גרויסע בהלה האט ארויסגערופען אויף מארשאלקאווסקע א קאמוניסטישע דעמאנסטראציע מיט איינעם אין א מונדיר פון א טראמוואי־אנגעשטעלטען, וועלכער האט געטראגען א קאמוניסטישען פאהן.

עס זענען באלד אנגעפאהרען פאליציאנטען אויף לאסט־אויטאס און פונאנדערגעיאגט די דעמאנסטראנטען.

עטליכע מאן האט מען ארעסטירט.

די צושראקענע סוחרים האבען פערהאקט די וויסטאוועס.

א גרויסען טומעל האט ארויסגערופען אין גראבאוו אויפ'ן מיטינג פון פ.פ.ס. עפעס א רעדנער, וועלכער איז געווען שכור ווי לוט.... האט אין זיין רעדע אויפגעפאדערט די ... , אז זיי זאלען צורייסען די פעפעסישע פאהן. די פעפעסישע מיליץ האט דעם פארשוין איבערגעגעבען אין די הענד פון פאליציי. עס איז פאראהאן א חשד, אז ער איז א קאמוניסט.

אין פיל ערטער האבען קאמוניסטישע גרופעס שפאצירט אויף די טראמוואיען און ווען עס האבען דורכמארשירט די אנדערע פארטייען, ... זיך געפרובט אריינרייסען. די מיליץ פון די פארטייען האט זיי אבער מיט שטעקענעס אפגעשטויסען און עס זענען פארגעקומען געשלעגען.

נישט קוקענדיג דערויף, וואס בעת די פארטייען האבען מארשירט. איז צו קיין בלוט־פערגיסונג נישט געקומען, האבען דאך עטליכע צעהנדליג מענשען בעקומען טרוקענע קלעפ און עטליכע מאן זענען פערוואונדעט געווארען.

אין ווילנא

ווילנע, 2 (טעלעפאניש). פון איינדערפריה אן האט געגאסען א שלאקס־רעגען, וואס האט שטארק געשטערט דער צאהלרייכקייט פון די מאניפעסטאציעס. די יודישע און פוילישע ארבייטער האבען זיך אין א צאהל איבער 1000 פערזאמעלט אין לאקאל פון קרייז־ראט פון די פראפ. פעראייבען און פון דארט צוזאמען ארויסמארשירט אין גאס. ביי קאנגרע־גאס האבען די פוילישע ארבייטער אפגעהאלטען אנ'אקאדעמיע אין נייעם שטאט־זאל און די יודישע — אין טעאטער „פאלאס".

באך די אקאדעמיעס האט זיך ווידער פארמירט א געמיינזאמער צוג און מען האט דעמאנסטרירט דורך אלע גרויסע גאסען פון שטאט ביז צוריק צום לאקאל פון קרייז־ראט.

אין גראדנא

גראדנע, 2 (טעלעפאניש). אויף א גאסען־מאניפעסטאציע האט די מאכט נישט דערלויבט. עס איז דעריבער פארגעקומען א געמיינזאמער מיטינג פון „בונד", פ.פ.ס. און רעכטע פ. צ., אין שטאטישען טעא...ער.

אין לובלין

לובלין, 2 (טעלעפאניש). פון לובארטאוו מעלדעט מען וועגען בלוטיגע געשעהענישען, וואס האבען זיך דארט אפגעשפילט. פויערים פון די דערפער האבען געוואלט אריין אין שטאט, כדי צו פארמירען א דעמאנסטראציע.

מען האט זיי אבער פערהאלטען. עס איז געקומען צו א בל... ...צוזאמענשטויס, בעת וועלכען עס זענען דער'הרג'עט געווארען 2 מענשען, און 5 זענען פערוואונדעט געווארען.

אין לוטאטאוו (נעבען לובלין) זענען דא 3 דער'הרג'עטע און עטליכע צעהנדליג פערוואונדעטע. צווישען זיי — 7 פאליציאנטען.

אין קוטנע

קוטנע, 2 (טעלעפאניש). די פאליציי האט דא פאר'ן ערשטען מאי אפגעזאגט צו געבען א דערלויבניש אויף א דעמאנסטראציע. אין לעצטען מאמענט האט מען דאך דערלויבט דעם מאי־צוג. ס'איז געווען א געמיינזאמער פון „בונד" און פ.פ.ס. עס האבען זיך בעטייליגט העכער 1000 פערזאן.

בעת'ן פונאנדערטרייבען א קאמוניסטישע מאניפעסטאציע, איז ענטשטאנען א שיסעריי, א צופעליג פערבייגעהענדע יודישע פרוי איז דערשאסען געווארען אויף טויט.

אין סאסנאוויץ

װארשא, 2 (טעלעפאניש) לויט די לעצטע ידיעות, וואס זענען אהער אנגעקומען, זענען אין סאסנאוויץ פערוואונדעט געווארען 2 פערזאן; אין א שטעטעל היבטער דאמבראווע זענען אויך פערוואונדעט געווארען עטליכע פערזאן, און צווישען זיי 2 פאליציאנטען.

אין יעזשיארנע זענען פערוואונדעט געווארען 2 מאניפעסטאנטען און 2 פאליציאנטען.

דער ארבייטער-יום-טוב אין אויסלאנד

בערלין, 2 (ספ. טעל.) דער ערש... מאי איז א דורך רוהיג.

עס זענען פארגעקומען 2 בעזונדערע דעמאנסטראציעס. פארמיטאג איז פארגעקומען די דעמאנסטראציע פון די סאציאל־דעמאקראטען און פראפעסיאנעלע פעראיינען, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט בערך 100 טויזענד ארבייטער. די דעמאנסטראציע האט זיך געצויגען איבער א רייה גאסען צום לוסט־גארטען.

אויפ'ן וועג פאר דער מלוכה'שער ביבליאטעק איז פארגעקומען א קליינער אינצידענט. היטלעראווצעס האבען געמאכט פיינדליכע אויסרופען. א גרופע סאציאל־דעמאקראטישע ארדנער האט זיך א לאז געטון צו די היטלעראווצעס, וועלכע זענען אנטלאפען און זיך בעהאלטען אין די זאלען פון דער ביבליאטעק. די ארדנער האבען אנגעבראכען די בייבער די פאשיסטישע שטו...ער.

לויט'ן אפמאך מיט דער פאליציי איז די קאמוניקסישע דעמאנסטראציע פארגעקומען ערשט נאכן פערענדיגען די סאציאל־דעמאקראטישע. זי האט זיך אנגעהויבען 4 נאכמיטאג און איז אויך פערענדיגט געווארען אין לוסט־גארטען.

וויען, 2 (ספ. טעל.) דער פראלעטארישער יום טוב איז דא אויסגעפאלען זעהר אימפאזאנט.

דער יום־טוב האט זיך נאך אנגעהויבען דאנערשטאג אווענד. די סאציאליסטישע יוגענד האט איינגעארדענט א פאקעל־צוג איבער די גאסען פון וויען. מען האט געטראגען טויזענדער ברענענדיגע פאקעלען און פעהנער; אין געשלאסענע רייהען האבען מיט מוזיק און געזאנג מארשירט יוגענדליכע ארבייטער.

אלע פאבריקען און גרויסע אונטערנעהמונגען האבען גערוהט. די ארבייטער־הייזער זענען דעקארירט מיט רויטע פעהנער.

דער האנדעלס־מיניסטער, וועלכער האט די אויפזיכט איבער די שטאטישע טראמוואיען האט געפאדערט, אז די ארבייטער זאלען ארבייטען און די טראמוואיען זאלען קורסירען. די טראמוואי־ארבייטער האבען אבער בעשלאסען נישט צו פאלגען די פעראדנונג פון מיניסטער און זיי האבען זיך אויך בעטייליגט אין דער ערשטער מאי־פייערונג.

איבער די גאסען פון וויען האט זיך געצויגען א לאנגער צוג פון הונדערטער טויזענדער ארבייטער.

בודאפעשט, 2 (ספ. טעל.) אין דער מאי־פייערונג פון דער ס.־ד. פארטיי האבען זיך בעטייליגט ביז 8 טויזענד פערזאן. קיין שום אינצידענטען זענען נישט געווען.

באמביי, 2 (ספ. טעל.)(3000 טעקסטיל־ארבייטער, וואס שטרייקען שוין א וואך צייט, האבען דעם ערשטען מאי, איינגעארדענט א מאניפעסטאציע.

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.) איבער די גאסען פון שטאט איז געגאנגען א מאניפעסטאציע צוג פון די ארבייטער מיט רויטע פעהנער.

קאוונא, 2 (ספ. טעל.) דער ערשטער מאי איז א דורך רוהיג. קיין דעמאנסטראציעס זענען נישט פארגעקומען.

פאריז, 2 (ספ. טעל.) אין גאנץ פראנקרייך איז דער ערשטער מאי אריבער רוהיג. די מיטינגען און גאסען־מאניפעסטאציעס זענען א דורך אהן שום אינצידענטען. העכער 50 פראצענט ארבייטער פון פאריז האבען געשטרייקט.

אין פאריז זענען געווען פערזאמעלט גרויסע מאסען פאליציי, וועלכע האט געהאט פאר אנ'אויפגאבע נישט צוצולאזען קיין דעמאנסטראציעס. די אויסלענדער האט מען געדראהט, אז מען ווערט זיי גלייך ארויסשיקען פון לאנד, אויב זיי וועלען זיך בעטייליגען אין א וועלכער ס'איז דעמאנסטראציע.

בוקארעשט, 2 (ספ. טעל.) אין רומעניען האט די רעגירונג אין אנהויב דערלויבט צו פייערן דעם ערשטען מאי. מיט א 2 טעג פאר'ן ערשטען מאי האט ד ירעגירונג פון פראפ. יארגא זיך מישב געווען און אלע ארויסגעגעבענע דערלויבענישען צוריקגעצויגען.

די דיקטאטארישע רעגירונג פון בולגאריען האט פערשפארט צוריקצוציהען די דערלויבענישען, זי האט גלייך פערבאטען איינצוארדענען, וועלכע ס'איז ערשטע מאי־פייערונג.

ציהונג פון דער דאלארובקע

פרייטאג איז פארגעקומען די צווייטע ציהונג פון דער דאלאריבקע. הויפט־געווינסען זענען געפאלען אויף פאלגענדע נומערן:

12.000 דאלאר אויף נ' 632935

2 געווינסען צו 3.000 דאלאר אויף נ' נ' 568445 1346483

7 געווינסען צו 1000 דאלאר אויף נ' נ'

41132	490962	898057	1170595	60917
			374751	1244630

10 געווינסען צו 500 דאלאר אויף נ' נ'

339604	1017073	14182	565510	988294
762406	1229825	182449	1321863	477373

צו 100 דאלאר: 208392 1319912

113168	1231666	592400	1185374	646326
599681	949858	677657	1053810	1125654
998352	289190	681001	365721	540500
1373416		10040	552378	271620
1404079	256595	719974	293528	1295459
879315	671214	1409706	307832	88193
505674	720195	1332703	1317469	1456511
1073272	765920	757186	1282896	218335
1324110	523904	266144	250118	180827
75368	1063915	639594	43267	1219487
1156426	541773	711151	981642	534686
1486790	923511	394008	134779	946653
837530	837530	1066999	412441	342468
866635	837905	1237372	195273	844010
.396896	747968	1430104	241469	810391

ציהונג פון דער 3 פראצ. בוי-הלואה

פרייטאג איז פארגעקומען די ציהונג פון דער 3 פראצ. פרעמירטע בוי־הלואה.

1 פרעמיע 250,000 זל. נ' 960624.

1 פרעמיע 50,000 זל. נ. 355975.

10 פרעמיעס צו 10,000 זל. נ' 108442

194708	515792	102565	860945	221967
	.385861	806763	538201	830134

1,000 זל. נ' 74241 526184 256809

66517	761582	283409	930853	411306
69317	555197	230859	939857	847334
346330	955511	713055	829371	417200
4 9169	535469	184302	940197	752796
129483	643752	318888	901478	38495
733282	581282	866471	64189	683829
323824	554823	999661	151138	887683
843911	824790	29539	383553	660641
189716	328682	981803	65885	29317
143331	463093	93912	419547	925394
184972	520248	749998	850394	682193
915735	212684	386642	973618	951361
233523	320333	926155	258759	608970
950445	998577	017976	976206	482923
.598456	982080	991469	616524	527928

לאדז. 3 מאי 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז 3 מאי 1931

די סיבות פונ'ם אונטערגאַנג

טאָג־נאָך־טאָג הערען מיר אַלץ נייע הילף־רופען פון די יודישע אינסטיטוציעס, וואָס טרייבען זיך און שרייען: ראַטעוועט.

אין פלוג זעהט אויס, אַז די סיבה פון אַלע קאַטאַסטראָפעס איז אונזער עקאָנאָמישער קריזיס, אין דער אמת'ן אָבער איז עס בלויז איינע פון די סיבות.

אַ צווייטע סיבה איז:

אַמעריקע האָט אויפגעהערט שטיצען.

אַ דריטע סיבה:

די רעגירונג האָט נאָך נישט אָנגעהויבען שטיצען.

אַ פירטע סיבה:

צוליבן קהלה־עטאַט זענען איינגעשרומפען געוואָרען די פריוואַטע נדבות.

אַ פינפטע סיבה:

דער מאַגיסטראַט בעהאַנדעלט די יודישע אינסטיטוציעס, ווי שטיפקינדער און טיילט זיי אויס סובסידיעס אויפ'ן שפּיץ גאָפּעל.

וואָלטען די לעצטע פיר סיבות נישט געווען, וואָלט אונזער עקאָנאָמישע געפאַלענקייט נישט געבראַכט צו דער קאַטאַסטראָפע אין די אינסטיטוציעס.

און עס איז דאָך אוממעגליך, אַז אַ גאַנצע סיסטעם אינסטיטוציעס, וועלכע דריקען אויס די נאַציאָנאַלע אויטאָנאָמיע פון אַ דריי - מיליאָניגען פאָלקס־קיבוץ זאָל אויסגעהאַלטען ווערען אויף פריוואַטע געלדער.

די איצטיגע קאַטאַסטראָפאַלע לאַגע אין די אינסטיטוציעס שטעלט פאָר מיט זיך אַ היסטאָרישען איבערברוך אין אונזער געזעלשאַפטליכען לעבען.

נאַציאָנאַלע אויטאָנאָמיע ווערט נישט געבויט לויט אַן'אַרכיטעקטאָנישען פּלאַן, נאָר זי שטראָמט אַרויס ספּאָנטאַן פון די קוואַלען פונ'ם פאָלקס־נשמה אין דער פאָרם פון פערשידענע נאַציאָנאַלע אַנשטאַלטען.

מען קען דעריבער נישט הייסען וואַרטען מיט שאַפען נאַציאָנאַלע שולען, אָדער אַנדערע קולטורעלע און סאָציאַלע אינסטיטוציעס, ביז די נאַציאָנאַלע אויטאָנאָמיע וועט בעקומען דעם „טשאַרטער" פון דער רעגירונג. פערקעהרט, דער נאַטירליכער גאַנג איז, אַז די רעגירונג זאָל אַקצעפּטירען די געשעהענע פאַקטען.

אָבער דאָס, וואָס ווערט געבויט אָהן אַ פּלאַן, מוז שפּעטער פּלאַנירט ווערען.

מיר לעבען איצט אין אַן'ערנסטען היסטאָרישען מאָמענט, ווען אַט די אַלע אויבענאויסגערעכענטע פאַקטאָרען מוזען ביסלעכווייז נעהמען אונטער זייער שוץ אונזערע אינסטיטוציעס.

די קהלה מוז פון איהר עטאַט סובסידירען די אַנשטאַלטען, אָבער דער עטאַט מוז זיין נישט קיין פיקטיווער, נאָר אַ רעאַלער. דאָס וועט אַזוי גיך נישט קומען, אָבער אין אָט דער ריכטונג מוז געפיהרט ווערען אונזער קאַמף.

דער מאַגיסטראַט טאָר נישט מאַכען קיין חילוק צווישען „זייבע" און די יודיש־געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס. דאָס, וואָס די יודישע געזעלשאַפט האָט די השגחה איבערן אַנשטאַלט, רויבט נאָך בײ איהר נישט דאָס רעכט צו געניסען אין דער פולער מאָס פון די שטייער־געלדער.

און דאָס, וואָס געהערט צו דער מלוכה, מוז די רעגירונג אונז אויסטיילען.

דערצו מוזען מיר שטרעבען.

פ. ס.

12.000 דאָלאַר געזאַמעלט

לטובת דעם אי״אויפבוי אינם ס.לואיס

סט. לואיס. (יט״א) ביי דער עפענונג פון דער „ארץ־ישראל־קאַמפּיין" איז דאָ געזאַמעלט געוואָרען צוועלף טויזענד דאָלאַר פון דער קוואָטאַ, וואָס בעטרעפט 35.000 דאָלאַר. אין דער עפענונגס־פייערונג האָבען זיך בעטייליגט איבער פיר הונדערט געסט, פון פערשידענע ריכטונגען, מיט גרויסע רעדעס זענען אַרויסגעטרעטען הרב הלל סילווער פון קליוולאַנד און עדווין ב. מייסנער, אַ ניש ט־ציוניסט. בעגריסונגען צו דער פערזאַמלונג זענען אָנגעקומען פון פעליקס ס. וואַרבורג, דר. ל. פריעדקעל און מ. ראָטענבערג.

DR. MED.

L. Pikielny

אורלאָג

ספּעציאַל־ערצט פאַר נירן, בלאָז און אורין־קראַנקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אָן פון 4-7 אָוונד.

די שיכט, וועלכע ווערט פערטאכטעט

צום אינטערוויאו פון מינ. פריסטאר וועגען האנדעל און וועגען סוחרטום אין פוילען

וועגען דעם אינטערוויאו פון האַנדעלס־מיניסטער פריסטאָר, וועלכער האָט געזאָגט, אַז די סיבה פון דער שווערער לאַגע פון האַנדעל אין פוילען ליגט דערין, וואָס עס זענען אין פוילען פאַרהאַן צופיל סוחרים, שרייבט דער „נאָווי דזיענניק":

„מען דאַרף אנערקענען, אַז די בעציהונג פון דער רעגירונג צום האַנדעל, וואָס איז אויסגעדריקט איז דערמאָהנטען אינטערוויאו, איז אויסערגעוועהנליך פעראייניפאַכט. סוחרים איז פאַרהאַן צופיל, דעריבער זאָל די אינדוסטרי זיי בעהמען אין דער האַנד, זאָל זי אויסזוכען צווישען די סוחרים די יעניגע, צו וועלכע זי האָט צוטרוי, זאָל זי זיי סעגרעגירען אין קאַטעגאָריעס און בעשטימען די פרייזען און אונטער דער אַפּיעקע פון אינדוסטרי־קאַרטעל וועלען זיך אָט די אויסגעוועהלטע סוחרים פיהלען גוט. ווידער די איבריגע סוחרים, וועלכע די אינדוסטריעלער וועלען נישט אַריינעהמען אין זייער אָרגאַניזאַציע, און וועלען זיי נישט געבען קיין סחורות, זאָלען טון וואָס זיי קאָנען. ווי מיר זעהען, איז דאָס פּראָגראַם זעהר אַנ'איינפאַכט, ס'איז נאָר אַ שאַד, וואָס עס איז נישט אויספיהרבאַר, ווייל אַזאַ אָרגאַניזאַציע פון האַנדעל האָט מען דורכגעפיהרט בלויז אין איין לאַנד אין דער וועלט, אין רוסלאַנד, און פאָלגען דעם דאָזיגען ביישפּיל ווילען מיר דאָך נישט.

דאָס גאַנצע סיסטעם פון שטייערען און סאָציאַלע פערזיכערונגען איז כמעט אויסגערעכענט דערויף נאָכצושפּירען, צי ווייזט נישט אַרויס, וועלכע ס'איז האַנדעלס־אונטערנעהמונג סימנים פון ענטוויקלונג און כדי תיכף צו דער שטיקען יעטוועדע פּראָבע אין אָט דער ריכטונג. אין די אויגען פון אַ מערב־איראָפּעיער זעהט דאָס אויס ממש פאַנטאַסטיש. דאָס איז אָבער אינגאַנצען אמת, וועגען דעם וואָלט יעדער סוחר געקאָנט פיל דערצעהלען פון דער אייגענער ערפאַהרונג. פאַר דעם סוחרטום ווערט בײ אונז לחלוטין גאָרנישט געטון. אַזעלכע טעכנישע האַנדעלס־איינריכטונגען, ווי בערזען, סקלאַדעס, ירידים, האַנדעלס־קאַסעס, האַנדעלס־האַלעס, זענען בײ אונז אינגאַנצען פערנאַכלעסיגט. און דאָס זענען דאָך אַלץ אויפגאַבען, צו וועלכע עס זענען בערופען די מלוכה און די זעלבסטפערוואַלטונגען! מען טראַכט בײ אונז גאָרנישט וועגען לעזען די פּראַגען, ווייל אָט אַזאַ איז שוין די בעציהונג צום האַנדעל, דעם שיכט פון דער געזעלשאַפט, צו וועלכען מען בעציהט זיך מיט פעראַכטונג.

דאָס, וואָס די רעגירונג און די געזעלשאַפט אין פוילען האָבען אַזאַ בעציהונג צום האַנדעל און נישט קיין אַנדערע, דערקלערט זיך אין אַ גרויסער מאָס דערמיט, וואָס די יודען האָבען אַ גרויסען אַנטייל אין האַנדעל. דער דאָזיגער מאָטיוו טרעט גאַנץ בולט אַרויס.

וויפיל מאָל אין סיים אָדער אין דער רעגירונג ווערט בעהאַנדעלט אַ פּראַגע, אין וועלכער עס איז פעראינטערעסירט דער האַנדעל און אין אַלגעמיין ווערט די פּראַגע ערלעדיגט אין זין פון דער דאָזיגער בעציהונג, ד. ה. אונגינסטיג. אַזאַ שטעלונג נעהמט זיך פון דער באַאיוועער אַנשויאונג, אַז מען קאָן זאָרגען פאַר אַלע אַנדערע געביטען פון אַרבייט אין דער מלוכה און בלויז דעם האַנדעל איבערלאָזען אויף גאָטס בעראָט, אָהן שאָדען פאַר דער גאַנצער ווירטשאַפט. ווי ווייט די אַנשויאונג איז געווען פאַלש, בעווייזט טיילווייז דער איצטיגער קריזיס. דאָס האָבען ענדליך פערשטאַנען איינציגע ספערען פון דער געזעלשאַפט, למשל, די אָרגאַניזאַציע פון די אַגראַריער, וועלכע האָט נישט לאַנג צוריק אין איהרע רעזאָלוציעס אויסגעדריקט די מיינונג, אַז דאָס פּאַוואָריזירען די קאָאָפּעראַטיווען און דעם מלוכה־האַנדעל און דאָס אַרויסשטויסען דעם פריוואַטען האַנדעל האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר שעדליך פאַר די לאַנדווירטען גופא. דאָס האָט איבריגענס ווידערהאָלט אין סיים דער אַגראַר־מיניסטער.

אלץ איז מעגלעך אין 20-טען יאהר־הונדערט

אפאריזער צייטונג וועגען די פערהעלטנישען ביי יודען אין פוילען

מיט אַ געוויסער צייט צוריק האָט געמאַכט אַ רייזע איבער די לענדער פון מזרח־איראָפּע דער בעקאַנטער זשורנאַליסט, קאָרעספּאָנדענט פון אַ רייהע איראָפּעאישע בלעטער ביים פעלקער־בונד ל. ניעמאַנאָוו. ער האָט דאַן בעזוכט אויך פוילען און איצט געפינען מיר אין די פּאַריזער „פּאָסלידניא נאָוואָסטי" זיינעם אַנ'אַרטיקעל וועגען די יודען אין פוילען. ניעמאַנאָוו שרייבט צ. אַ.:

„די עקאָנאָמישע לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג איז שווער און אויסגעאַנגסלאָז אין גאַנץ פוילען. עס איז פערשוואונדען דער קאָלאָסאַלער רוסישער מאַרק און אויף דעם איבעריגען מאַרק האָט זיך פערשטאַרקט די קאָנקורענץ. די פּוילישע מלוכה־מאַכט שטרעבט צו שאַפען אַ פּוילישען האַנדעלס־אַפּאַראַט און אַ פּוילישען האַנדעלס־קלאַס, און אין דאָרף און נישט בלויז אין דאָרף בעזייטיגט די קאָאָפּעראַציע ביסלעכווייז די האַנדעלס־פערמיטלער, ד. ה. די זעלבע יודען.

דער מחבר געהט דאַן איבער צו די איבערליכע פערהעלטנישען אין דעם פּוילישען יודענטום און שטעלט זיך ספּעציעל אָפּ אויף דער ראָל פון דער אַגודה און פון די רבי'ים. ער שילדערט זיי אַלס דעם רעאַקציאָנערסטען און פינסטערסטען עלעמענט בײ די יודען. זייער ווירקונג אין יודישען לעבען האַלט דער זשורנאַליסט פאַר אַ גרויסער סכנה.

דער מחבר דריקט אויס זיין בעדוירען, וואָס די רעגירונג אונטערשטיצט די אַגודה. „אַזאַ אונטערשטיצונג, שרייבט ער, וואָלט געווען פערשטענדליך, ווען דאָס איבריגע יודענטום וואָלט געווען אָפּאָזיציאָנעל געשטימט צו דער רעגירונג, אָבער אַזוי איז עס נישט. פון די צעהן יודישע דעפּוטאַטען געהערען פיר צום רעגירונגס־בלאָק. וואָס אנבעלאַנגט די זעקס איבריגע, וועלכע בילדען דאָס יודישע קאָלאָ, איז בלויז איינער אָפּאָזיציאָנעל געשטימט און דאָס נישט אין אַלע פּראַגען. די איבריגע פינף אונטערשטיצען די רעגירונג. אַזוי בכלל זענען די פּוילישע יודען געשטימט פאַר דער רעגירונג פון פּילסודסקין. דאָס איז פערשטענדליך, ווייל דאָס איז די ערשטע פּוילישע רעגירונג, וואָס איז נישט אָנגעשטעקט פון אַנטיסעמיטיזם, וואָס בעציהט זיך צו דער יודישער בעפעלקערונג מיט טאָלעראַנץ און הומאַניטאַריש. איך האָב פון יודען נישט געהערט קיין פאָרוואורף אין אַנטיסעמיטיזם אויפ'ן אַדרעס פון דער רעגירונג און איהרע אַגענטען און איך האָב כמעט נישט געזעהן קיין אָפּאָזיציאָנעל געשטימטע יודען אין די בירגערליכע יודישע ספערען.

„דעריבער, שרייבט ווייטער דער קאָרעספּאָנדענט, איז נישט פערשטענדליך די אַפּיקע, וועלכע די רעגירונג ווייזט אַרויס בנוגע דער אַגודה. נישט לאַנג איז פערעפענטליכט געוואָרען די נייע פעראָרדנונג וועגען די יודישע קהלות. לויט דער פעראָרדנונג קאָנען די קהלות זיך פערנעהמען בלויז מיט רעליגיעזע ענינים און נישט מיט סאָציאַלער הילף. נאָך וועניג, דאָס געזעץ זעהט פאָרויס די בילדונג פון ספּעציעלע קאָמיסיעס בײ די סטאַראָסטעס, וועלכע האָבען דאָס רעכט אויסצושליסען פון דער גמינע אַלע יודען, וועלכע עס זענען פאַרהאַן פאַקטען, אַז זיי זענען נישט רעליגיעז. עס זענען געווען פאַלען, ווען מען האָט אויסגעשלאָסען נישט נאָר יודען, וואָס בעזוכען נישט די שוהל יערען שבת, נאָר אויך אַזעלכע, וואָס מען האָט געזעהען מיט אַ נישט צוגעדעקטען קאָפּ.

„אפשר וועט זיך דאָס פּוילישע יודענטום דערלעבען, אַז עס זאָלען אויפלעבען די פערהעלטענישען, וואָס זענען בעשריבען אין ראָמאַן פון עליזא אָזשעשקאָ „מאיר יאָזעפאָוויטש". דעם חרם און דאָס פייערליכע פערברענען פון די „וועלטליכע" ביכער. אַלץ איז מעגליך, אַפילו אין צוואַנציגסטען יאָהר־הונדערט".

דער קריזיס און די סאציאל־ווירטשאפטליכע ענדערונגען

ביי דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען

וואַרשא, (יט״א) אין נומער „פאָלקס־הילף" וועלכער וועט בקרוב ערשיינען, וועט פערעפענטליכט ווערען אַנ'אינטערעסאַנטע אָפּהאַנדלונג פון בעקאַנטען פאָרשער פון די יודישע סאָציאַלע און ווירטשאַפטליכע בעציהונגען ה' מיכאל נינקיס א. נ. „סאָציאַל־ווירטשאַפטליכע ענדערונגען בײ דער יודישער און נישט־יודישער בעפעלקערונג אין פוילען". דער אויטאָר פון אַרטיקעל פרובט אויפ'ן סמך פון די עקזיסטירענדע סטאַטיסטישע מאַטעריאַלען און אַלע בײ־איצטיגע פאָרשונגען פעסטשטעלען די ווירקונג פון ווירטשאַפטליכען קריזיס, וועלכער הערשט אין פוילען, אויף די פערמינערונג פון פערמעגען־צושטאַנד פון די בעזונדערע סאָציאַלע גרופּען בײ יודען און די פערקלענערונג פון די פערדינסט־מעגליכקייטען בײ פערשידענע טיילען פון דער בעפעלקערונג.

ה' נינקיס שטעלט פעסט, אַז בדרך־כלל האָבען די קריזיס־יאָהרען גורם געווען, אַז אַ טייל פון דער בורזשואַזיע איז אַריבער צום מיטעלשטאַנד, און דער מיטעלשטאַנד ווידער האָט זיך בעדייטענד פראָלעטאַריזירט. דער דאָזיגער פּראָצעס קומט אָבער פאָר בײ דער נישט־יודישער בעפעלקערונג פיל לאַנגזאַמער און ווינציגער שמערצליך, ווי בײ יודען, ווייל עס קומען אין בעטראַכט אַ רייהע פאַקטאָרען, איבערהויפּט פון מלוכה'שען כאַראַקטער, וועלכע פערלייכטערען די לאַגע פון דער נישט־יודישער בעפעלקערונג. פאַר דער נישט־יודישער בעפעלקערונג שטעהן, למשל, אין רשות בעדייטענדע לאַנגטערמיניגע קרעדיטען.

אויך די אַרבייטס־מעגליכקייטען פאַר די פּראָלעטאַריזירטע נישט־יודישע עלעמענטען זענען אָהן פערגלייך גרעסערע, ווי פאַר יודען.

עס איז אינטערעסאַנט צו בעמערקען, אַז לויט אינפאָרמאַציעס פון „ביוראָ פאַר רעכט אויף אַרבייט" זענען אין גאַנץ פוילען אַלס בעאַמטע אין די מלוכה־אינסטיטוציעס (אַריינגערעכענט לעהרער) טעטיג בסה״כ נישט מעהר ווי 3000 יודען.

מען דאַרף אויך בעהמען אין אַכט, אַז אַ געוויסע בעדייטונג פאַר דער איינאָרדנונג פון דעם עודף פון דער בעפעלקערונג, וואָס ווערט אַרויסגעשטויסען פון די ביז־איצטיגע ווירטשאַפטליכע פּאָזיציעס, האָט אויך די דורכפיהרונג פון דער אַגראַר־רעפאָרם, לאַנדווירטשאַפטליכע קאָלאָניזאַציע פון די געוו. מיטעל־לייט אויף די קרעסען און אין מערב־פוילען. דאָס אונטערשטיצען די קאָלאָניזאַציע־פּלענער מעבר לים און אַנד. עס איז קלאָר, אַז אויך די לאַגע פון דער נישט־יודישער בעפעלקערונג איז ווייט נישט קיין גלענצענדע, אין די בעאַמטע, בעזונדערס פון די נידעריגערע קאַטעגאָריעס, לעבען אין שווערע בעדינגונגען. די לאַגע פון די אַרויסגעשטויסענע פּרנסה'לאָזע יודען איז אָבער אונפערגלייכליך ערגער.

די איינשרומפונג פון די פערדינסט־מעגליכקייטען בײ די יודישע זעלבסט־טעטיגע עלעמענטען, האָט זיך בעזונדערס בולט אַרויסגעשטעלט קודם־כל אין האַנדעל. זייט 1924 האָט זיך די צאָהל גרויסע אונטערנעהמונגען (האַנדעלס־פּאַטענטען פון 1־טער און 2־טער קאַטעגאָריע) פערקלענערט אויף 21 פּראָצ. די יודען בילדען לויט דער לעצטער פאָלקס־צעהלונג 3/4 פון דער אַלגעמיינער צאָהל זעלבסט־טעטיגע אין האַנדעל.

אויך דער קליינהאַנדעל געפינט זיך אויפ'ן ראַנד פון ירידה. דערפיהרט דערצו האָבען הויכע שטייערן מאַנגעל אין קרעדיטען, קאַרטעליזאַציע, דרוק פון דער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט א. אַז. וו.

נישט בעסער איז די לאַגע אין דער אינדוסטרי און מלאכה. די צאָהל אויסגעקויפטע פּאַטענטען אויף אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען האָט זיך פערקלענערט אויף 15 פּראָצ. די האַנדווערקער פערוואַנדלען זיך אַלץ מעהר אין כאַלופניקעס.

—III—

זענען נערווען און קאפשמערצען היילבאר?

אויך פאר רעוומאטיקער זעהר אינטערסאנט!

מיר געבען דאָ איבער דעם תוכן פונ'ם בריף פון ה' ב. בראַטקאָווסקי, לעמבערג, זשעבנאַ פּאָלסקאַ: זייט אַ לענגערע צייט האָב איך געליטען אונערטרעגליכע קאָפּ־שמערצען, וועלכע די דאָקטוירים האָבען בעצייכענט אַלס אַ כראָנישען מיגרען. איך האָב אַ סך מיטלען בענוצט, אָבער לײדער אָהן אַ דויערנדען ערפאָלג. אין די צייטונגען האָב איך געלעזען וועגען די היילענדע ווירקונג פון טאָגאַל און ענדליך אויך דאָס מיטעל געפּרובט. נאָכ'ן איינגעהמען פון טאָגאַל זענען באמת די לעסטיגע קאָפּ־שמערצען פערשוואונדען און שוין זייט 3 חדשים פיהל איך מיך פולקאָמען געזונד. ענליכע ערפאַהרונגען האָבען געמאַכט אַ סך טויזענדער ליידענדע, וועלכע האָבען בענוצט טאָגאַל־טאַבלעטען בײ רעוומאַטיזם, גיכט, רייסען אין די גלעדער, ערקעלטונגען, נערווען־ און קאָפּ־שמערצען, ווי אויך בײ ענליכע קראַנקהייטען. ווען אַנדערע מיטלען האָבען פערפיהרט, האָט טאָגאַל אַפילו אין פערעלטערטע פאַלען, אָפט איבערראַשענד גוטע ערפאָלגען ערצילט. טאָגאַל שטילט נישט נאָר תיכף די שמערצען, נאָר איז אויך עוקר מן השורש די קראַנקהייטען אויף אַ באַסירליכען אופן און איז אומשעדליך פאַר'ן האַרץ, מאָגען און אַנדערע אָרגאַנען. איבער 6000 דאָקטוירים־אַטעסטאַטען. פּרוּבט דעריבער נאָך היינט אַליין אויס, אָבער פערלאַנגט אין אייער אייגענעם אינטערעס נאָר טאָגאַל — ס'איז נישט פאַרהאַנען גאָר קיין בעסערס. אין אַלע אַפּטייקן.

מאסען־ארעסטען פון קאמוניסטען אין יאפאן

טאָקיאָ, 2 (ספּ. טעל.) אין אַ גאַנצער רייהע שטעט פון יאַפּאַן זענען איינגעאָרדנט געוואָרען אַבלאַוועס אויף קאָמוניסטען. עס זענען ארעסטירט געוואָרען 2400 פערזאָן, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין צוגרייטען דעמאָנסטראַציעס צום ערשטען מאַי. 300 אַרעסטירטע ווערען בעשולדיגט אין אַגיטירען צווישען מיליטער, זענען איבערגעגעבען געוואָרען צו אַ מיליטערישען געריכט.

אין די נייע און אַלטע קבוצות פון די יודישע אַרבייטער אין ארץ־ישראל

(רייזע־איינדרוקען)

פון הלל ראגאף

עס זענען פאַראַן צוויי סאָרטען אַרבייטער־קאָלאָניעס אין פּאַלעסטינע, איינע טראָגט דעם נאָמען „קבוצות" און די צווייטע רופט זיך „מושב עובדים". די קבוצה איז אָרגאַניזירט אַלס אַ קאָמונע, וואו אַלע מיטגלידער לעבען צוזאַמען ווי איין גרויסע משפּחה. דער „מושב עובדים" איז אָרגאַניזירט אין בעזונדערע ווירטשאַפטען מיט געוויסע קאָאָפּעראַטיווע איינריכטונגען.

וועגען דעם צווייטען טיפּ אַרבייטער קאָלאָניע (מושב עובדים) וועל איך רעדען אין אַ צווייטען אַרטיקעל, דאָ וויל איך וועגען איהם בלויז זאָגען איין זאַך, די קאָלאָניע לעבט פון איהר אייגענער אַרבייט. יעדער קאָלאָניסט מוז בעאַרבייטען זיין חלק אַליין, מיט זיינע אייגענע הענד, דינגען אַרבייטער טאָר ער נישט. דערמיט שיידעט זיך אונטער די מושב עובדים קאָלאָניע פון די נישט־אַרבייטער קאָלאָניעס. די מיטגלידער פון די מושב עובדים געהערען צו דער „הסתדרות" (די פעדעראַציע פון יודישע אַרבייטער אין פּאַלעסטינא.) די „הסתדרות" קריגט פאַר זיי דאָס לאַנד פון קרן קימת אויף דער בעדינגונג אַז זיי זאָלען עס אַליין בעאַרבייטען, אַז זיי זאָלען עס נישט אויסנוצען אַלס אַ מיטעל צו מאַכען פּראָפיטען פון פרעמדער פּראַצע.

די קבוצה קאָלאָניע צילט צו פערווירקליכען ביי זיך דעם אידעאַל פון סאָציאַליזם, און דערפאַר, האָט זי טאַקע געצויגען די אויפמערקזאַמקייט פון סאָציאַליסטישע פאַרשטעהער פון פערשידענע לענדער.

די קבוצה בעשטעהט פון אַ גרופּע מענשען (מענער און פרויען) וועלכע זאָגען זיך אָפּ איינגאַנצען פון פּריוואַט־אייגענטום, אַלעס וואָס די מענשען אַרבייטען אויס געהערט צו דער גרופּע, צו דער קבוצה און פון דער געמיינשאַפטליכער קאַסע ווערען זיי אַלע ערנעהרט.

יעדע קבוצה שטרעבט דורכצופיהרען איהר אידעאַל אויף דאָס לאַנד, און דאָרף, די „הסתדרות" קריגט פאַר איהר די מעגליכקייט דערצו. זי שאַפט איהר אַ שטיק באָדען פון דעם פערמעגען פון קרן קימת. זי קריגט פאַר איהר אויך די הילף־מיטלען, וועלכע דער קרן־היסוד גיט צו געוועהנליכע קאָלאָניסטען. די קבוצה בעזעצט זיך אויף דאָס לאַנד און דאָרט פאַנגט זי אָן צו בויען פאַר זיך אַ קאָמונע לעבען.

אַלע אַרבייטען, סיי די מענער, סיי די פרויען און אַלע קריגען אַזוי פיל לעבענס־מיטלען ווי די קבוצה קען זיי געבען לויט איהר איינקונפט. די ערשטע יאָהרען איז דער לעבען אין דער קבוצה אונגעהויער שווער. מען וואוינט אין בידלען, מען עסט ברויט מיט וואַסער, מען געהט אַנגעטאָן אין צוריסענע אויסגעטראָגענע מלבושים, מען מוז דערמאָלט אויך אַרבייטען מיט די לעצטע כוחות און מען שטעהט אין שטענדיגער געפאַהר אָנגעשטעקט צו ווערען פון אַלערליי קראַנקהייטען, אין פערלויף פון יאָהרען ווערט אָבער ביסלעכווייז געשאַפען אַ ווירטשאַפט. די לאַגע ווערט לייכטער און דאָס לעבען ווערט אַנגענעהמער.

איך האָב בעזוכט אַ פופצעהן קבוצות אין עמק יזרעאל און אין גליל, איך בין אויך געווען אין איינגע פון די קבוצות וועלכע געפינען זיך לעבען תל אביב, און לעבען ירושלים, מאַנכע פון זיי זענען נאָך גאָר יונג, ערשט עטליכע חדשים אָדער אַ יאָהר אַלט, מאַנכע זענען שוין גוט איינגעפעסטיגט האָבען זיך שוין געגרייכט די עלטער פון צעהן יאָהר און מעהר. דאָס לעבען אין די פערשידענע קבוצות קען כמעט אימער געמאָסטען ווערען מיט דער מאָס פון איהר אַלטקייט; וואָס עלטער זי איז, אַלץ בעסער לעבט זיך איהר.

אָבער אין דעם הינזיכט פון פאָרם, פון פיהרערשאַפט און איינריכטונג, אין דעם צוזאַמענלעבען, זענען אַלע קבוצות גלייך. אין דער קבוצה דגניה וועלכע איז שוין אַרום צוואַנציג יאָהר אַלט ווערען די פּרינציפּען פון קאָמוניזם אָפּגעהיטען אַזוי שטרענג פּינקט ווי אין דער קבוצה צפון, וועלכע איז נישט מעהר ווי אַ דריי חדשים אַלט.

פאַר דעם מענשען, וואָס גלויבט אין סאָציאַליזם זענען די קבוצות אין ארץ־ישראל אייגענטליך די לאַבאָראַטאָריע וואו דער סאָציאַליסטישער אָרט לעבען ווערט אויסגעפּרובירט, וואו דער עקספּערימענט ווערט געמאַכט, אין די קבוצות ווערט דער סאָציאַליזם דורכגעפיהרט אויף אַ קליינעם מאַסשטאַב

ווי אַזוי ווערט עס געטון?

אַלע אַרבייטען און אַלעס וואָס ווערט געשאַפען געהערט אַלעמען, צו דער גאַנצער קבוצה, יעדערער בעקומט אַלעס אין וואָס ער נויטיגט זיך. אויף אַזוי ווייט ווי די קבוצה קען עס איהם געבען.

אין די אָרימע קבוצות וואוינען אַלע אין ביידלעך, צו צוויי, דריי אָדער זאָגאַר פיר אין איין ביידעל. אין די מעהר ענטוויקעלטע קבוצות וואוינט מען שוין אין הייזער, די נישט־פערהייראַטע וואוינען צו עטליכע אין אַ צימער. די פערהייראַטע זענען

איז אַ בעסערער לאַגע יעדער פּאָרעל האָט אַ צימער פאַר זיך.

מען עסט אַלע צוזאַמען אין איין גרויסען שפּייז־זאַל אַלע קריגען די זעלבע מאכלים.

מיט קליידער איז אויך אַזוי. די קבוצה האָט אייגענע שניידער און שוסטער, וועלכע נייען זאַכען פאַר אַלע מיטגלידער, אַלע קליידער זענען געמאַכט פון דעם זעלבען סאָרט שטאָף, קיינער בעקומט נישט בעסערע אָדער ערגערע קליידער פון דעם אַנדערען.

די קבוצה האָט אַן אַלגעמיינע וועשעריי, וואו אַלעמענס וועש ווערט געוואַשען און אַלעמענס קליידער געפּרייגעט און פערריכט.

די קינדער ווערען אויך געהאָדעוועט אַלע צוזאַמען, די קבוצה האָט אַ קינדער־הויז וואָס שטעהט אונטער דער פערוואַלטונג פון עטליכע מיטגלידע־רינס פון דער גרופּע, אַהין ווערט דאָס קינד געבראַכט גלייך ווי דאָס ווערט געבוירען און דאָרטען ווערט עס געהאָדעוועט. אין אָוונט, ווען די עלטערען קומען פון דער אַרבייט, קענען זיי נעהמען די קינדער צו זיך אויף אַ פּאָר שטונדען, זיי קענען אויך האַלטען די קינדער מיט זיך דעם שבת'דיגען טאָג אָדער אין אַ יום־טוב ווען זיי זענען פריי פון דער אַרבייט. בייטאָג מוזען די קינדער געהן שלאָפען אין זייערע אייגענע בעטען אין דעם קינדער־הויז.

די קבוצה מישט זיך נישט אין דעם פאַ[illegible]־לעבען פון די מיטגלידער. יעדע פאָר־פאַלק קען האָבען אַזוי פיל קינדער וויפיל זי וויל. די קבוצה האַלט אויס נישט בלויז די קינדער פון די מיטגלידער, נאָר אויך זייערע עלטערען (אויב זיי [illegible] זיך נישט ערנעהרען), אויב אַזוינע עלטערען ווילען קומען וואוינען אין דער קבוצה איז אוודאי גוט, אויב נישט שיקט די קבוצה געלד פון איהר קאַסע צו די עלטערען, עס [illegible] זיך, אַז די סומע ווערט בעשטימט לויט דער מאַטעריעלער לאַגע פון דער קבוצה.

פאַר די עלטערע קינדער האָט יעדע קבוצה איינגעריכטעט אַ שולע מיט פּראָפעסיאָנעלע לעהרער. אין מאַנכע פאַלען זענען די לעהרער אויך [illegible] מיטגלידער פון דער קבוצה, אין אַנדערע זענען די לעהרער בעדינגענע; זיי וואוינען אין דער קבוצה אָבער זיי קריגען אויך אַ געהאַלט.

דאָס איז דער אַלגעמיינער פּלאַן, לויט וועלכען די קבוצה ווערט פערוואַלטעט, אָבער נישט אַלעמאָל קען יעדער פּונקט שטרענג אָפּגעהיט ווערען, עס ווערען געמאַכט אויסנאַהמען אין געוויסע נויטיגע פאַלען.

אין יעדער קבוצה וואָס איך האָב בעזוכט האָב איך געפונען אַז די גרעסטע אויפמערקזאַמקייט און פאָרזיכטיגקייט ווערט געשענקט די קינדער. די דער־וואַקסענע ווילען זיך אָפּזאָגען פון דאָס נויטיגסטע אום די קינדער זאָל קיין זאַך נישט פעהלען. דער שטאָלץ פון יעדער קבוצה איז דאָס קינדער־הויז.

יעדע קבוצה האָט אַ ביבליאָטעק און אַ לעזע־זאַל. אין אַלגעמיין איז די שטימונג אין די קבוצות אַ געהויבענע, פול מיט אָפּטימיזם. 3

היינט און פאָלגענדע טעג!
גרויס מאָנומענטאַל קלאַנג־מייסטערווערק
פון דער פוילישער פּראָדוקציע אויפ'ן
גרונד פון דער נאָוועלע פון
Henryk Sienkiewicz

יאַנקאָ מוזיקאַנט

אין די הויפּטראָלען
M. Malicka, Conti, Dymsza-Krukowski
און דער בעקאַנטער מיט זיינע אויפטריטען
אין לאָדז ZABCZYNSKI
רעזשי: Ryszard Ordyński
מוזיק: Grzegorz Fitelberg
טעקסטען פון לידער פון K. Tom
אויסער'ן פּראָגראַם:
פּרעכטיגע קלאַנג־צוגאַבע
א. נ.: „שקערעטען־טאַניץ".

אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאָכמיטאָג
שבת, זונטאָג און יום־טוב 1 בייטאָג
פּאָפּולערע פּרייזען.

יודיש טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע", נאַרוטאָוויטשאַ 20
לייטונג: בעזמאַן. דירעקציע: משה ליפּמאַן.

ערעפענונג פון זומער־סעזאָן!
גאַסטשפּיל פון ווארש. „סקאַלאַ"־טעאַטער
משה ליפּמאַן
מיט'ן אַנסאַמבל פון בעריהמטען אַרטיסט און רעזשיסער, ליבלינג פון לאָדזער פּובליקום
מיט'ן נײַאַיינגעשטעלטען אַנסאַמבל, און וועלכען ס'געפינען זיך
די בעסטע כוחות פון די יודישע ביהנעס אין פוילען.
פרויען: נאַטאַליא ליפּמאַן באַרסקאַ־פישער, עני ליטאַן, מ. קרייזעראָוויטש, ליזאַ יאַקאָבאָוויטש. מענער: משה ליפּמאַן, שמחה ווייזנטרויב, סעם פּראַנצעקי, יעקב פישער, בירנצווייג, אהרן אייזענבערג, מ. וויכער, ש. קראַנץ און הערמאַן פישער.
היינט, זונטאָג, דעם 3־טען מאַי און מאָנטאָג, דעם 4־טען מאַי ד. י. 9 אין אָוונד
ווערט געשפּילט דער גרויסער וועלט שלאַגער, וועלכער איז געשפּילט געוואָרען 60 מאָל נאָכאַנאַנד מיט דעם זעלבען אַנסאַמבל אין ווארש. „סקאַלאַ"־טעאַטער
„ציגאַנקאַ"
ביה׳ נ׳־שפּיל אין 8 בילדער (3 אַקטען) פון פרידריך וואָלף, איבערזעצט און רעזשיס. משה ליפּמאַן
קינדער און יונגע ביז 16 יאָהר — איינגאַנג פערבאָטען
אָוונט־פּרייזען פון 1 זל., בייטאָג — פון 80 גר.
בילעטען שוין צו בעקומען אין דער קאַסע פון טעאַטער פילהאַרמאָניע.
בעמערקונג: וואָליטעלנע פאַרשטעלונגען ווערען פערקויפט צו מעסיגע פּרייזען.

דער „פוילישער שטערן" (22

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן פון דעם וועלט־קריג

לאַנג צו וואַרטען איז נישט אויסגעקומען:
עס איז נישט אַדורך קיין האַלבע שעה ווי די קרייצער־שיף האָט פערפּאַמעליכט איהר גאַנג און דער גאַסטפריינדליכער אָפיציר איז אַרויס פון דער קאַיוטע.

איז אַ ווייַלע שפּעטער איז ער צוריקגעקומען, און איינגעלאַדענט האַרי'ן ער זאָל מיט איהם אַרויף אויפ'ן דעק.

די קרייצער־שיף איז צוגעשוואומען צו אַ גרויסען, ליידיגען ברעג.

דער ים־אָפיציר האָט זיך געזעגענט מיט האַרי'ן:
— אויף אייך וואַרט אַן אויטאָ.

אויפ'ן ליידיגען ברעג האָט פאַקטיש געוואַרט אַ גרויסער אויטאָמאָביל.

דער שאָפער איז צוגעגאַנגען צו האַרי'ן און, בעגריסענדיג איהם, אַ פרעג געטון:
— מאַיאָר אַקוויט?
— יאָ.
— טאָ זייט אַזוי גוט, און זעצט זיך אין אויטאָ. מיר פאָהרען שוין.

אַ פערחידושטער האָט זיך האַרי געפאָלגט.

דער אויטאָ האָט זיך געלאָזט שנעל פאָהרען מיט'ן שטיינערדיגען נישט גלייכען וועג, און איז ווי אַ פייל פון בויגען אַדורכגעלאָפען איבער די קליינע געסלעך פון עפּעס אַ פערשלאָפען שטעטעל אַרויספאָהרענדיג גלייך אינ'ם אָפענעם פעלד.

עס האָט זיך אַוועקגעצויגען אַ לאַנגער, געשלענגעלטער שאָסיי־וועג,

האַרי האָט איצט קיין אַהנונג נישט געהאַט איז וואָס פאַר אַ טייל ענגלאַנד ער געפינט זיך, און וואוהין מ'פיהרט איהם.

ענדליך האָט דער אויטאָ אָפּגעשטעלט אַביסעל זיין פליהענדען גאַנג. און דער שאָפער האָט אָנגעצונדען די לאַמטערנעס.

ביי זייער שיין האָט האַרי בעמערקט דעם מבין פון אַ קליינער באַהן־סטאַנציע.

ער האָט אַ בליק געטון אויפ'ן זייגער: עס איז געווען האַלב צוויי פאַרנאַכט.

דער אויטאָמאָביל האָט זיך אָפּגעשטעלט ביי עפּעס אַ טויער.

עס איז ענטקעגענגעקומען אַ פערשוין, וואָס האָט משמעות געוואַרט אויף האַרי'ן:
— קומט אַהער, מאַיאָר — האָט ער זיך אָפּגערופען, און אַדורכגעפיהרט האַרי'ן דורכ'ן בנין פון וואַקזאַלעכעל אויפ'ן פּעראָן.

אויפ'ן פּעראָן איז געשטאַנען אַן עקספּרעס צוג פון אַ לאָקאָמאָטיוו אַ פּולמאַן־וואַגאָן, און אַ באַגאַזש־פורגאָן.

דער לאָקאָמאָטיוו האָט זיך געהייצט אַקוראַט און פון זיין אויוון האָט געשלאָגען אַ רויטער שיין.

פערבייגעהענדיג לעם דעם שיין, האָט האַרי דערקאָנט דעם פערשוין, וואָס האָט איהם בעגעגענט: דאָס איז געווע זמאַטעס, דעם הויפּט־קאָמענדאַנטס געשוואוירענער סעקרעטאַר.

יענער האָט איהם פערבעטען, ער זאָל אַריין אין וואַגאָן.

פון דרויסען האָט אַ הייזעריגער קול אַ געשריי געטון: „פערטיג"! און ס'האָט אַ פאַכע געטון אַ רויט־ווייסער לאַמטער.

דער עקספּרעס־צוג איז אָפּגעגאַנגען פון דער סטאַנציע.

אין ווינקעל פון וואַגאָן איז געשטאַנען צוגעגרייט אַ גוטער אָוונטברויט: הוהן, סאַלאַט און אַ פלעשעל רויט־ווין.

אויפ'ן שבנותדיגען טישעל איז געלעגען אַ בלעכערן שאַכטעל, בעלויכטען מיט צוויי עלעקטרישע לאַמפּען, און עפּעס אַן אומבעקאַנטער גרויסער הער האָט אַריינגעשטודירט אין פערשידענע פאָטאָגראַפיעס.

— קודם מאַיאָר, עסט אָפּ — האָט זיך מאַטעס אָפּגערופען, און גלייך דערנאָך וועט זיך דער מיסטער קרוקס נעהמען צו דער אַרבייט, מחמת מיר האָבען גאַנץ קנאַפּ צייט.

די געזאַלצענע ים־לופט האָט צורייצט האַריס אַפּעטיט.

ער האָט זיך מיט גרויס חשק גענומען צום עסען, און האָט אויסגעטרונקען דאָס גאַנצע פלעשעל ווין.

עסענדיג האָט ער היבטערווייליכקעס בעטראַכט זיינע צוויי בעגלייטער.

מאַטעס האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט דעם געוועהנליכען טיפּ ענגלענדער — דאָס איז דער דורכשניטליכער טיפּ, וואָס מ'בעגעגענט הונדערטערווייז אין די לאָנדאָנער טראַמוואַיען און אויטאָבוסען. לויט דער אויסערליכקייט זיינער, וואָלט מען זיך גאָר נישט געקאָנט משער זיין, מיט וואָס פאַר אַ פּראָפעסיע ער איז בעשעפטיגט: ער האָט געהאַט העלבלאָנדע האָר, וואָס זענען איהם געלעגען גלאַט צוגעקלעבט צום שאַרבען, גאָר קליינע וואָנסעלעך, און פייכטע בלויע אויגען.

דער צווייטער פערשוין אין וואַגאָן דער מיסטער קרוקס, וועלכער איז געווען פערטון אין שטודירען פאָטאָגראַפיעס, האָט געהאַט אַ מעהר אַריינגעלער אויסזעהן. זיינע גרויסע האָר זענען געווען

קורץ געשוירען און אונטער זיער אונטערשטער ליפּ האָט געשטאַרטשעט אַ קליין שפּיציג בערדעל.

— מיסטער מאַטעס, — האָט זיך האַרי אָפּגערופען, קייענדיג אַ הינערן־פּיסעל — קאָן איך וויסען וואו מיר געפינען זיך?
— אין קענטער גראַפשאַפט, מאַיאָר...
— און וואוהין פאָהרען מיר?
— קיין לאָנדאָן אויף קענאָן־סטריט.
— און ווייטער?
מאַטעס האָט געגעבען אַ שטיל הוסטעל.
— איך ווייס נישט מאַיאָר... אויף אייך וואַרט אַן אויטאָ און איך האָב געקריגען אַ בעפעהל צו גיין שלאָפען.

„איך ווייס שוין ווייטער גאָרנישט", האָט האַרי רעזיגנירענדיג פון ווייטערדיגען פרעגען, אַ טראַכט געטון.

דער הויפּט־קאָמענדאַנט איז בפירוש געווען אויסערגעוועהנליך־ערפינדעריש אין אָננעהמען די ווייט־געהענדסטע פאָרזיכטס־מיטלען.

— און דאָס ווער איז? — האָט האַרי אַ פרעג געטון, פערדרייענדיג אַ פּאַפּיראָס און ווינקענדיג אין דער זייט פונ'ם פערשוין מיט די פאָטאָגראַפיעס.

— דאָס איז דער מיסטער קרוקס, אונזער עקספּערט אויפ'ן געביט פון פערשטעלען זיך, אַ מייסטער פון גרים, און קליידונג.— דאָס איז אַ וואונדערליכער מענש, מאַיאָר... ער בעקומט צום אויספיהרען די פעראַנטוואָרטליכסטע זאַכען, דער מיסטער קרוקס שטודירט די בעזונדערע כאַראַקטער־שטריכען פון זיין מענש, נישט נאָר זיין אויסערליכקייט נאָר אויך זיין אופן פון רעדען, זיין גאַנג, און די מאַניערען פון האַלטען זיך... יעדעס מאָל, ווען אונז קומט אויס אַנצוקומען צו פערשטעלעניש, האָרכען מיר זיך צו צו דער אויטאָריטעטער מיינונג פון מיסטער קרוקס, און ער איז דער פּסוק אחרון אין אַזעלכע פאַלען... אויב איך בין זיך נישט טועה מיסטער קרוקס, זענט איהר איצט בעשעפטיגט מיט מאַיאָר?

(פאָרזעצונג קומט).

די שלום-עליכם-אויסשטעלונג אין ניו-יארק

פון י. ה. ראדאשיצקי.

אז מען לעבט, דערלעבט מען אלץ, האבען מיר דערלעבט א שלום-עליכם אויסשטעלונג אין ניו־יארק. די אויסשטעלונג האבען מיר, א דאנק דעם יודיש־וויסענשאפטליכען אינסטיטוט פעראייביגט מיט דער קולטור־געזעלשאפט.

א רייכע שלום־עליכם גאלעריע האט זיך פאר אונז פונאנדערגעוויקעלט, מיר האבען מיט אונזערע אויגען דערזעהען זיינע נאך לעבעדיגע מנחם מענדעלס. די קאסרילעווקער העלדען, די פערוואגעלטע נשמות, די שמייכלעדיגע ארימע יודישע טיפען האבען אראפגעקוקט פון די בילדער, וואס האבען באצירט די רייכע ווענט פון יודישען קולטור־הויז, די צעהנדליגער רויט־זיידענע בענדער מיט די אידעאלע אויפשריפטען האבען מיט א ליכטיגער פייערליכקייט אראפגעזונגען צו אונז פון א גרויס, רייך, קינסטלעריש לעבען, — פון א ליכטיגער, טיף פיהלענדיגער נשמה און גוף, פון א גרויסער פערזענליכקייט; די צעהנדליגער אפישען מיט די גרויסע אויפשריפטען, די פילע העפטען מיט צייטונגס־אויסשניטען. די הונדערטער קריטיקען איבער זיין שאפען, די הונדערטער בריף, די ליבעס־דיפלאמען, וואס זיינע לייענער — פון פארשייען און געזעלשאפטען — האבען איהם אונטערגעטראגען, בעת זיין ארויסטרעטען אויף זיינע ליטעראריש אוונדען; די אמת'ע ליבע, וואס די פאלקס־מאסען האבען איהם ארויסגעוויזען און ארויסגעזאגט אפען אין די בריף: דאס אלץ, האט אראפגעזונגען ליכטיג און אריינגעגליהט אין אונזער בלוט אריין. יעדעס פיצעלע שריפט, יעדעס בעשריבענע בלעטעל, דערמאנט דאך אן א גרויס ליכטיג לעבען, וואס ווערט נאר איין מאל אין א טויזענד יאהר געבוירען, א לאבירינט פון בילדער און זכרונות האבען מיך ארומגעוועבט און בעהערשט: מיינע אויגען האבען זיך געקלאמערט צו יעדען געדרוקטען ווארט, שעה'ן לאנג האב איך געוואנדערט צווישען די מנחם מענדעלס. מיר האט זיך אויסגעדוכט, אז שלום עליכם גייט מיר נאך, שטעלט זיך אפ ביי יעדער זאך (מיט מיר, שמייכעלט און ווייזט מיר מיט זיין ווייסער האנד אן אויף די זאכען:

„קוק ברודערל, אזוי האבען אונזערע מנחם־מענדעלס געלעבט. קוק, ברודערקע, קוק...“ לאנג, לאנג בין איך געשטאנען פאר זיין טויטען־מאסקע וואס ליגט אין א גלאז־קאסטען, מיט זיין רעכטער האנד אויפ'ן הארץ, ארומגעוויקעלט מיט רויטען אטלאס, און איבער דער מאסקע אויף א גלאז־פאלצע — שטעהט זיין מיניאטור־דענקמאל, אויסגעהעמערט פון סקולפטור־קינסטלער י. איידענבערג, איהר זעהט פאר זיך א לעבעדיגען שלום־עליכם; א סך ליבע, א סך געפיהל, האט דער קינסטלער אריינגעאטעמט אין דעם מיניאטור־דענקמאל (הלוואי וואלטען מיר איהם שוין געהאט ערגעץ אין א סקווער).

דער עיקר: מיר האבען געהאט א גייסטיגען גענוס פון דער אויסשטעלונג, איך בין געווען אויך ביים אפשלוס־אוונד, דער עולם איז נישט געווען צו גרויס, אבער דאס זענען געווען מענשען, וואס לעבען מיט'ן יודישען ווארט און פערגעטערען די יודישע קונסט, דער פארזיצער, חבר גאלדמאן רופט צום ערשטען ווארט דעם פאלקלאריסט און שריפטשטעלער י. ל. כהן. דער חשובער רעדנער שטעלט זיך אפ אויף דער וויכטיגקייט פון דער אויסשטעלונג.

ער זאגט: „ווער וואלט געהאט די מעגליכקייט די אלע זאכען צו זעהען; צו האבען די מעגליכקייט זיך צו בעגייסטערען פון די אלע זאכען, ווען נישט דער וויסענשאפטס־אינסטיטוט דא, ווי אויך אין ווילנא. האנד ביי האנד ארבייטען מיר ביים צונויפקלייבען די אלע אוצרות, וואס זענען פערבליבען נאך דעם גרויסען מייסטער און דיכטער. אמאל, ווען דאס אלץ וועט זיך שוין געפונען אין ווילנע, וועלען דאך געלערנטע אהינציהען, כדי צו קענען אויספארשען א שטיק יודיש לעבען אין רוסלאנד, פון די לעצטע זעכציג יאהר. וואס דער דיכטער האט מיט זיין פייערדיגער פען פעראייביגט, א גרויסען לעבענס־אוצר האט ער פעראייביגט! ווער וואלט דאס צונויפגעזאמעלט ווען נישט טוער פון ווילנע און פון ניו־יארק, פון אומעטום איבער דער וועלט, וואו נאר די טוער זענען פערשפרייט, בעת מיר קוקען אויף דעם ביסעל זאכען, וואס מיר פערמאגען היינט, דער זעהען מיר די הייליגע אויפריכטיגקייט פון די זאמלער, די בעציהונג פון פאלקס־מענש צום דיכטער, ווי זיי ליבען איהם און אכטען איהם. דאס פאלק האט איהם אומגעהויער ליב, נאך היינט לעבט ער צווישען זיי מיט זיין ווארט, ער וועט אייביג לעבען אין פאלקס־זכרון“!

דאס צווייטע ווארט גיט דער פארזיצער צו שלום־עליכמ'ס א פערזענליכען פריינד, וואס איז א גאסט ביי אונז, חבר י. פיינמאן, דער חשובער גאסט לייענט שלום עליכמס הומאריסטיק „בערל אייזיקס“ ער לייענט די זאך מיט חן, דער עולם לאכט און האנקט איהם.

דאס שלוס־ווארט בעקומט מענדעל עלקין, דער חשובער רעדנער שטעלט זיך אפ אויף דער וויכטיגקייט פון דער אויסשטעלונג, ער גיט א בילד, ווי אזוי מען איז געקומען צום געדאנק פון אזא געשעהעניש. ער הויבט אן:

„צוויי בטלנים האבען זיך בעגעגענט אויפ'ן גאס — איך און דר. שאצקי. שאצקי דערצעהלט מיר אז די שלום עליכם פאמיליע פערמאגט אן־אוצר פון יודישען זאכען, וואס זענען פערבליבען נאכ'ן גרויסען דיכטער, נאר זיי האבען בעשלאסען זיי אריבערצושיקען קיין פאלעסטינע, ווי שווער עס קומט איהם אן איבערצוצייגען, אז די יודישע זאכען האבען נישט קיין גרויסען ווערט פאר פאלעסטינע, לויט דעם קוק דארטען אויף יודיש... און א דאנק סאקע שאצקין האבען מיר דא היינט א גרויסען טייל פון די זאכען און מיר האבען די אויסשטעלונג, איז יענעם טאג איז געבוירען געווארען דער געדאנק פון דער זאך, ביידע האבען מיר זיך סאקע באלד א נעהם געטון צו דער ארבייט, מיר האבען נאר דא א טייל פון דעם גרויסען אוצר, בעת מיר קוקען זיך איין אין די אלע זאכען, דערזעהען מיר זיין ליכטיג קינסטלעריש לעבען: ווי א ליכט־שטראם האט ער זיך אריינגעריסען אין פערפינסטערטען יודישען לעבען פון יענער צייט און מיט זיין קריסטאליזירטען הומאר, בעגייסטערט און געמונטערט, מיט לאכען ביז טרעהרען, געמאכט לאכען די פערצווייפעלטע נשמות, זיי צום לעבען געוועקט — מיט לאכען און דורך לאכען, זייער לעבען פעראייביגט. ווער האט שלום עליכמס ווערק דען נישט געלייענט? — פון דער מארק־יודינע ביז צו דעם קרעמער, פונ'ם ארימסטען ביזן רייכסטען, האבען זיך מיט זיין הומאר געקוויקט, אויך דער הייבסיגער אלדריך ביק בעהאלט זיין יודישקייט פאר דער וועלט הערמט צו בעווייזען, אז ער איז שוין אסימילירט, אויך דעם מיאוסען חברה־מאן, אז מען וועט איהם א טרייסעל־טון וועט איהם פון רעכטען אויער ארויס פאלען א מנחם־מענדעל... שלום עליכמס ווערק האט דאס גאנצע פאלק געלייענט, זיינע זאכען זענען געלייענט געווארען פון אלע קלאסען, היינט הויבט מען איהם אן ערשט צו לייענען: ער לעבט נאך א לעבעדיגער צווישען פאלק, ער ווערט געלייענט און געליבט. די פופציהן הונדערט מענשען, וואס האבען בעזוכט די אויסשטעלונג — כאטש די צאהל איז קליין — אבער דאס בעווייזט אז שלום עליכמס ווערק ווערען געלייענט און געליבט, און אויב מיר האבען דאס גליק היינט צו זעהען א טייל כאטש פון זיין גרויסען אוצר, וואס ער האט פונאנדערגעשפרייט איבער דער וועלט — איז דאס א דאנק די טוער און זאמלער.

דריי וואכען צייט האט די אויסשטעלונג געדויערט. אין די פארלעזונגען האבען זיך בעטייליגט ש. ניגער, דר. י. שאצקי, אפאטאשו, מנחם גלאזן, ביאליסטאצקי, א. רייזען, זשיטלאווסקי, לייבוש לעהרער, ל. קאהן, מענדעל עלקין, וויינפער, דז. פינסקי און אנד. לאנג וועט לעבען די אויסשטעלונג אין זכרון, מיר וועלען לאנג ארומטראגען אין זיך דעם גייסטיגען גענוס.

הלא חכמה תקרא
ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושאנן כי הלך
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם וואלט נאר קומען און ביורא
פון ד. מאנעלא
וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף
פיעטריקאווער 17, לינקע אפיציגע פארטער, טעל. 124-95
וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען אלערליי בימעס: ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאטניעס, קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוושאנר ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס ווערען בלויז ערלעדיגט במשך פון 24 שעה
מיט אכטונג ד. מאנעלא,
פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

לאדזער יודישער קאמעראל־טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2. (ניי רעמאנטירט) דירעקטאר דוד צעלמייסטער.

גאסטשפילן פון דוד הערמאן־טעאטער
מיט'ן אנטייל פון
יוסף קאמען
פרעמיער פון דער ווילנער טרופע

היינט זונטאג, דעם 3-טען מאי דינסטאג, דעם 5 מאי און אלע ווייטערדיגע טעג
פרעמיערע „דער טויבער“ פרעמיערע
דראמע אין 3 אקטען פון דוד בערגעלסאן.

ס'שפילען:		ס'שפילען:
שמעון בוק — זלמן הירשפעלד; פרוי בוק — בת־שבע; מענדיל זיין זוהן — מיכאל מעסינגער; יאסעלע באבצעם — יחיאל ראקאט; טויבער — יוסף קאמען	אסתר זיין טאכטער — דינה קעניג; שולך, א דמעש — דוד בירנבוים; ליבע א דינסט ביי בוק — רבקה נערה; יואל'יק — באשע קאהאן; נאדזירשטעל — יעקב קורלענדער	גבאי'טע — באשע קאהאן; 1-טער מעהל סוחר — ר אגלרוך; 2-טער מעהל־סוחר — ... ; ארבייטער, סוחרים, פאליציי.

מאנטאג, דעם 4-טען מאי ווערט נישט געשפילט.

אינסצעניזאציע און רעזשי: דוד הערמאן. מוזיק: פראפ. שפערבער.
דעקאראציעס און קאסטיומען: יוסף שליוניאק. אדמינ. לייטער: א. גאריעלאוו.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער, אלעע 1-טער מאי 2.

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאצ. עראטישער ראמאן פון לאדזער לעבען (2

קיצור פון ראמאן

די 20־יעהריגע סאניע גינזבורג האט איבערגעלעבט דעם שרעקליכען פאגראם פון פראסקוראוו. איהרע עלטערען זענען ערמארדעט געווארען, ווען זיי האבען אפגעראטעוועט זייער טאכטער פון פערגוואלטיגונג מצד א באנדע קאזאקען. סאניע איז ענטלאפען קיין לאדז צו איהר פאטערס א שוועסטער. אבער איהר מוהמע האט זיך שוין געהאט אוועקגעצויגען פון לאדז קיין אויסטראליען. סאניע איז אנגעקומען אויף א שטעל אלס מאשין־שרייבערין צו דעם רייכען פאבריקאנט הענריק נירענבערג. נאך א געוויסער צייט האט דער שעף סאניען פערבארעט צו זיך אין דער וואוינונג און זי פערגוואלדיגט. זי האט געפיהלט, אז זי ווערט א מוטער. סאניע איז אוועק אין קליניק צו דאקטאר קאופמאן, וועלכער האט איהר דאס בעשטעטיגט. סאניע האט געוואלט פטור ווערען פון דער שווערער לאסט און דער דאקטאר האט איהר פארגעלעגט, אז זי זאל געבוירען ביי איהם אין קליניק און דאס קינד זאל זי אפשרייבען א געוויסער רייכער פאמיליע, ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען דעם, וואס די רייכע פרוי האט שוין 2 מאל געבוירען טויטע קינדער און לויט די פאראויסזעהונגען פון דאקטאר, וועט זי אויך דאסמאל געבוירען א טויט קינד. דער רייכער מאן האט אבער געהאלטען, אז זיין פרוי וועט דאס נישט איבערהאלטען און דעריבער האט ער געוואלט אדאפטירען א קינד און אפנארען די פרוי, אז דאס איז איהר אייגענס.

סאניע האט מסכים געווען אפצושרייבען איהר קינד. זי האט געבוירען אין קליניק א געזונדען, שעהנעם יונגעלע. דעמאלט האט זי ערשט דערפיהלט, וואס דאס הייסט א מאמע און האט בעשלאסען נישט אפצוגעבען דאס קינד.

— דאס איז געווען דעמאלט, האט זי זיך געטראכט, ווען איך האב עס נישט געזעהן, ווען איך האב מיר דאס קינד נישט געקענט פארשטעלען, אבער איצט, איצט זעה איך עס, איך פיהל עס, איצט ליב איך עס, כ'האב פיל געליטען, ביז איך האב עס אויף דער וועלט געבראכט, ווי קען איך דאס איצט אוועקגעבען.

זי האט אנגעקוקט דאס יונגעלע, ער איז געשלאפען, אזוי ווי נאר קינדער, אדער יונגע חיה'לעך קענען שלאפען, מיט אנ'אמת'ער גן־עדן רוה. די יונגע מאמע האט זיך צושמייכעלט, אבער באלד אריינגעפאלען אין טרויעריגע געדאנקען, וואס קען איך טון, כדי איך זאל מיין קינד ווייטער האלטען ביי מיר?

— גארנישט, גארנישט, האט זי זיך געטראכט, נאר ווינשען, אז די פרוי נ. זאל געבוירען א לעבעדיג קינד, נישט נאר ווינשען, נאר בעטען, תפילה טון. ווען ס'וועט אזוי זיין וועל איך וויסען, אז ס'איז פאראן א גאט אין הימעל. זי האט שטיל געוויינט.

דער דאקטאר איז אריינגעקומען אין צימער.

— וואס הערט מען מיט פרוי נ. האט סאניע נייגעריג געפרעגט.

— גארנישט, גארנישט, און דאס איז נישט קיין גוטער צייכען, האט דער דאקטאר געענטפערט און איז ארויס.

דעם דאקטארס ווערטער האבען זי ווידער אריינגעווארפען אין פערצווייפלונג. איינציגעווייז איז אבער צוריקגעקומען איהר לעבענסלוסט, איהר לעבענס־ווילען.

ניין, האט זי צו זיך אליין גערעדט, איך האב נאך נישט דאס קינד אוועקגעגעבען, איך וועל עס נישט אוועקגעבען, ווען איך זאל אפילו וויסען מיין לעבען דערביי צו פערלירען. גוט, איך האב אונטערגעשריבען, אבער איצט האב איך מיר אנדערש איבערגעלעגט. דאס געפיהל פון א מאמע איז גרעסער.

סאניע האט איצט נישט מעהר מורא געהאט פאר איהר צוקונפט.

— איך וועל מיך שוין ווי עס איז מיט דעם קינד אדורכשלאגען דורכ'ן לעבען, איך וועל ארבייטען, איך האב א קינד און וועל מעהר נישט זיין אליין.

אזוי איז טאקע געווען, זייט דאס יונגעלע איז געבוירען געווארען, האט זיך סאניע נישט מעהר געפיהלט איינזאם, זי איז געווען גליקליך, ווען זי האט בעטראכט דאס רויזיגע קערפערל פון דעם קינד. די אויגען פון קינד זענען געווען הימעל־בלוי.

— איך וועל איהם א נאמען געבען שמעון, אזוי ווי מיין טאטע האט געהייסען, איך האב דאך איהם קיינמאל נישט גערופען טאטע, נאר שמעון, אזוי ווי מיין מאמע האט דאס געטון.

פלוצלונג איז אריינגעקומען דער דאקטאר, סאניע האט זיך אויפגעזעצט אויפ'ן בעט און געפרעגט:

— וואס הערט זיך, הער דאקטאר, מיט פרוי נ.

— שוין נאך אלעם האט געענטפערט דער דאקטאר.

— וואס איז געשעהען?

— ס'איז געשעהען דאס, וואס איך האב פאראויסגעזעהען. פרוי נ. האט געבוירען א טויט קינד.

— א, גאט, וואס וועט איצט זיין. ניין, איך וועל נישט אוועקגעבען מיין קינד, ניין, דאס איז אונמעגליך, קיינער קען מיר דערצו נישט צווינגען. איך וויל נישט דאקטאר, איהר הערט, איך וויל נישט.

סאניע האט געכאפט דאס קינד און פעסט צוגעדריקט צום הארצען, אזוי ווי אימיצער וואלט געוואלט איהר דאס ארויסרייסען פון האנד.

דאס פיצעלע קינד האט אנגעהויבען צו וויינען, אזוי ווי ס'וואלט שטארק פראטעסטירט געגען דער ערשטער עוולה, וואס די מאמע האט איהם געוואלט טון.

— איך בעט אייך פרייליין מאכט נישט קיין נארישקייטען, איהר האט קיין שום רעכט נישט אויף דעם דאזיגען קינד, איהר האט זיך גוטוויליג דערפון אפגעשריבען.

— איך ווייס דערפון, איך האב געהאנדעלט ווי די ערגסטע, אויסגעלאסענסטע פרוי. איך האב מיר נישט אפגעגעבען קיין חשבון, וואס דאס איז אנ'אייגען לעבעדיג קינד, איך וועל עס נישט אוועקגעבען.

— דאס וועט אייך גארנישט העלפען, איהר מוזט טראגען די קאנסעקווענצען פון דעם, וואס איהר האט געטון. איבריגענס איז דאך דאס געווען פאר אייך א טובה, ווי וואלט איהר אויסגעזעהען, ווען נישט דער אפמאך, וואס איהר האט געשלאסען.

— גוט, ס'איז אמת, איך בין בעגאנגען א פערברעכען, א שרעקליכען פערברעכען, א גנבה, א מארד, א פעלשונג, אנ'אפערע. איך בין זיך אין אלץ מודה. איך וויל ווי אמשטרענגסטען בעשטראפט ווערען פאר ברעכען דעם אפמאך, אבער מיין קינד קען מיך קיינער נישט צווינגען אוועקצוגעבען.

— דאס זענען אלץ פוסטע פראזען, האט דאקטאר קאופמאן זיך שוין אנגעהויבען צו דענערווירען. מיר האבען איצט נישט קיין צייט אפילו א מינוט צו פערלירען. דאס קינד מוז תיכף אוועקגעטראגען ווערען דער פרוי נ., ווייל אנדערש...

— אויב איהר וועט מיר מיט געוואלד אוועקנעהמען מיין יונגעלע, וועל איך אוועקגעהן צו דער פרוי, וועלכע כ'קען אפילו נישט און וועל איהר אויסזאגען דעם סוד, איך וועל איהר אלץ דערצעהלען זי וועט בשום אופן נישט וועלען האלטען ביי זיך א פרעמד קינד, זי וועט מיין מוטער־הארץ פערשטעהען.

— איהר וועט דערמיט גארנישט אויספירען, דער רעזולטאט קען זיין נאר אזעלכער, אז איהר וועט אוועק'הרג'ענען די יונגע פרוי און דער מאן וועט בלייבען ווי געווען. דער רייכער לאדזער מאן וועט דאס קינד סיי־ווי־סיי צונעמען.

סאניע האט צוזאמענגעבראכען די הענד און יאמערליך געוויינט. זי האט זיך געפיהלט אין דעם מאמענט פונקט אזוי ווי דעמאלט, ווען ליגענדיג אין קעלער, בעת דעם פאגראם אין פראסקוראוו, האט זי געהערט ווי מען קוילעט איהר פאטער און מוטער צוליב דעם, וואס זיי האבען נישט געוואלט אויסזאגען, וואו זייער טאכטער געפינט זיך.

— ניין דאקטאר, קיין שום מאטיווען וועלען מיך נישט איבערצייגען, איך וועל פראטעסטירען, איך וועל שרייען און איך וועל נישט רוהען, איך וועל נישט דערלאזען, זאל זיין, אז דאס קינד איז אנ'אונגעזעצליכעס, פון אנ'אויסגעלאסענע מאמע, פון אנ'אויסוואורף א מאמע, אבער ס'איז מיינס, מיין בלוט.

מיט א היסטערישען געוויין איז זי צוגעפאלען צום יונגעלע, די הייסע טרעהרען איהרע זענען געפאלען אויף דעם קינדס ווייכען קעפעל, אויף וועלכע ס'זענען געווען נאר געצעהלטע האר.

— מיין ארים קינד, מיין ארים יונגעלע, האט זי שלוכצענדיג גערעדט, איך וועל דיך נישט אוועקגעבען, בעסער וואלט איך אויך א טויט קינד געבוירען. און קוקענדיג אויף דער זייט פון דאקטאר האט זי ווי וואהנזיניג ארומגענומען מיט די הענד דאס קליינע העלזעל פון דעם קינד.

דאס קינד האט זיך פערהוסט, אנגעהויבען זיך צו שטיקען און איז בלאה געווארען.

מיט איין בעוועגונג איז דאקטאר קאופמאן געווען ביי סאניעס בעט.

פארטזעצונג קומט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג
3
מז
אייר תרצ"א

מאי
זון-אויפגאנג 4.10
זון-אונטערגאנג 6.57

היינטיגע פייערונג לכבוד דעם 3-טען מאי
און דעם אויפשטאנד אין אויבער-שלעזיען

די פייערונג פון 3 מאי האט זיך אין לאדז אנגעהויבען שוין נעכטען. די גאנצע שטאט איז געווען דעקארירט מיט פאהנען און פיל באלקאנען זענען דעקארירט געווארען מיט טעפיכער, נאציאנאלע עמבלעמען און בילדער פון מלוכה-פרעזידענט און מארשאל פילסודסקי. אין אווענט זענען פארגעקומען עטליכע צאפשטיקען.

דעם פראגראם פון היינטיגען טאג האבען מיר שוין מיטגעטיילט די פערגאנגענע וואך. די לינקע ג. פ. ר. ארדענט נאך איין א באזונדערען מאניפעסטאציע-צוג, וועלכער וועט אדורכמארשירען פון שייבלערס מארק צום פרייהייטס-פלאץ און פון דארט צום ברידער-קבר פון די געפאלענע פרייהייטס-קעמפער אויף פאלעשיע. אויפ'ן מאנים-טראט-בנין וועט לכבוד דעם 10 יאהר-טאג פון אויפשטאנד אין שלעזיען, וועלכער פאלט אויס דעם 2 מאי, אויפגעהאנגען ווערען א טאפעל מיט אנ'ענטשפרעכענדער אויפשריפט. די פייערליכע ענטהילונג פון דער טאפעל וועט פארקומען 12 א זייגער ביי-טאג.

(2) אין צוזאמענהאנג מיט די פייערונגען צוליב דער בעפרייאונג פון אויבערשלעזיען און איהר פעראייניגונג מיט פויליען, וועלכע קומען פאר אין קאסאוויץ, איז אהין נעכטען ארויסגעפאהרען א דעלעגאציע פון לאדזער אינוואלידען-פעראיין.

* * *

מיט דער היינטיגער פייערונג האט די היגע פייערלעשער קאמענדע פערבונדען אויך איהרע א פייערונג ס'וועלען היינט פערטיילט ווערען אויס-צייכנונגען פאר א גאנצער רייה מיטגלידער פון די פייערלעשער קאמאנדעס, וועלכע האבען אפגעארבייט צו 40, 30 און 25 20 און 10 יאהר.

פון זיי צו 45 יאהר, נאך דער צערעמאניע וועלען די פייערלעשער אפמארשירען אין דער קאטעדרע און וועלען זיך בעטייליגען אין דער דעפילאדע.

אין די פייערליכקייטען פון 3 מאי נעמט אויך אנטייל דער

לעגיאן א. נ. פון פאלקאוניק בערעק יאסעלעוויטש

א קאמפאניע מארשירט ארויס פון לאקאל סקלאדא-ווא 15 אויפן האללערס פלאץ, פון דארט אין דער אלטשטעטישער שול, שפעטער נעמט דער לעגיאן אנטייל אין דער דעפילאדע אלע ארבייטסגעבער ווערען געבעטען צו בעפרייען פון דער ארבייט אויף דער צייט פון די פייערליכקייטען זייערע אנגעשטעלטע – מיטגלידער פון לעגיאן. אלע מיטגלידער ווערען אויפגעפאדערט צו קומען היינט זונטאג פינקטליך 6 פריה.

* * *

אין דער אלטשטעטישער שוהל און אין דער סינאגאגא אויף אל.-קאשטשושקי וועלען פארקומען פייערליכע גאטעס-דינסטען, צו וועלכער ס'וועלען קומען אויך די שילער פון די יודישע מיטעל-שולען.

3 מאי פייערונג אין „אהל יעקב"

צוליב'ן 3-טען מאי איז נעכטען שבת אין דער פריה אין דער שוהל „אהל יעקב" פארגעקומען א ספעציעלע פייערונג. ה' שמואל לעוו האט אין א קורצער רעדע ערקלערט די בעדייטונג פון היינטיגען יום-טוב, אונטערשטרייכענדיג, אז דאס יודישע פאלק איז מסוגל מצהר פון אנדערע פעלקער צו פערשטעהען די פרייד פון א פאלק, וואס ווערט בעפרייט און זעלבסשטענדיג.

דער חזן מיט'ן כאר האבען געזונגען די געהעריגע מזמורים און דערויף לייענט ה' לעוו א „מי שברך", וואס איז ספעציעל פערפאסט געווארען צוליב'ן 3-טען מאי.

צולעצט זינגט דאס כאר דעם פוילישען נאציאנאלען „הימן" און „התקוה" און דערמיט איז די פייערונג געשלאסען געווארען.

סאוויעטען מאכען נישט קיין טעקסטיל-קניות אין לאדז
לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריעלער נישט מסכים זיי צו קרעדיטירען אויף 24 חדשים

(2) אין ווארשא האבען געוויילט פארשטעהער פון גרעסטערע לאדזער פירמעס, וועלכע האבען דארט געפיהרט אונטערהאנדלונגען מיט דער סאוויעטישער פארשטעהערשאפט אין ווארשא, וועגען סאוויעטישע קניות אין לאדז, די פראגע איז אויפגעשוואומען איצט בפרט צוליב דער מעגליכקייט פון בעקומען פאר פויליען די טורקעסטאנישע בוימוואהל, וועלכע איז אין קוואליטעט נישט ערגער פון ענגלישען א. אנד.

די אונטערהאנדלונגען האבען אבער צו קיין פאזיטיווען רעזולטאט נישט געבראכט, ווייל די סאוויעטישע פערטרעטער האבען אויסגעוויזען א קנאפען אינטערעס פאר די לאדזער טעקסטיל-סחורות. זיי זענען מסכים צו פערקויפען זייער בוימוואהל אבער נאר פאר מזומן, דאגעגען פון די לאדזער טעקסטיל-סחורות וואלטען זיי יא געמאכט קניות, אבער אויף וועקסלען מיט א טערמין פון 24 חדשים.

דער דאזיגער בעדינג האט פאר די לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריעלער, וועלכע האבען נישט וואו די וועקסלען מיט אזא לאנגען טערמין צו דיסקאנטירען, אונמעגליך געמאכט דאס שליסען פון וועלכע ס'איז טראנזאקציעס און די אונטערהאנדלונגען האבען זיך פערענדיגט מיט גארנישט.

30 יאהריגער יובילייא פון רעד. י. אוגער

היינטיגעס יאהר ווערט דרייסיג יאהר פון דער זשורנאליסטישער טעטיגקייט פון דעם סעניאר פון דער יודישער זשורנאליסטיק אין לאדז, רעדאקטאר ישעי' אוגער. די יודישע סעקציע פון זשורנאליסטען-סינדיקאט האט בעשלאסען דעם יובילעאום צו פייערען און אין צוזאמענהאנג דערמיט צוזאמענגערופען א זיצונג פון א איניציאטיוו קאמיטעט וועלכע זאל די פייערונג ארגאניזירען און אדורכפיהרען.

צו דער זיצונג זענען געקומען פיל זשורנאליסטען קינסטלער געזעלשאפטליכע טוער, פארשטעהער פון א רייה קולטורעלע און געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס. ס'איז געוועהלט געווארען א עקזעקוטיוו-קאמיטעט אין וועלכען ס'זענען אריין די ה"ה דעפ. ד"ר ראזענבלאט, לאווניק א. יאעל, פרעזעס וואקס, דיכטער קאצענעלסאן רעדאקטאר לאזאר פוקס, רעדאקטאר י. סאהאן, רעד. לעווי, ד"ר וו. פאלעק, משה לימאן, קאמפאזיטאר הענעך קאהן, מ. מרחיב, אינזש. רוסאק, און אלס פערטרעטער פון דער פערוואלטונג י. שולמאן, א. נ. גאלדבערג און ה. קרוי.

דער קאמיטעט איז שוין צוגעטרעטען צו דער ארבייט, די יובילייא-פייערונג וועט איינגעארדענט ווערען אנהויב יוני.

קאנצערט-דירעקציע אלפרעד שטרויך

זאל פילהארמאניע

מיטוואך, ד. 6-טען מאי, 9 אווענד

געזעגנונגס-אויפטריט

פאר'ן אפפאהרען נאך אמעריקא

אווענד פון לידער פונ'ם ליבלינג פון פובליקום

WIKTOR CHENKIN

פענאמענאלער ארטיסט.

אין פראגראם 25 שענסטע יודיש-חסידישע שלאגער-לידער.

מיטוואך, ד. 13. מאי, 9.45 אווענד

אונגעוועהנליכער

מייסטער-קאנצערט

שפילען וועט דער פידעל-קעניג

BRONISŁAW Huberman

ביים פארטעפיאן:

SIEGFRIED SCHULTZE

בילעטען פערקויפט די קאסע פון פילהארמאניע.

פאקען-שטעלען פאר קינדער

(מ) פון מארגען מאנטאג ביזן 16 מאי וועט פארקומען דאס אומזיסטע פאקען-שטעלען פאר קינדער וואס זענען געבוירען געווארען אין 1930 י. און עלטערע וואס האבען זיך ביז איצט זיך נישט געלאזט שטעלען קיין פאקען, דאס פאקען-שטעלען וועט פארקומען פון 8 ביז 10 אין פריה אין די סאניטאר-דאזארעס 1) לימאנאווסקא 37 2) פירא-מאוויטש 10 3) זשעראמסקי 4, 4) קאפערניק-גאס 19, 5) פזשעי'זד 86, 6) סאסנאווא 1, 7) וואול-טשאנסקא 251 און 8) באזארנע 4.

פון 18 ביזן 23 אין די זעלבע ערטער קאנטראלירען צי די פאקען האבען זיך צוגענומען. פאר נישט שטעלען די קינדער פאקען וועט מען בעשטראפט ווערען ביז 200 זל. אדער ביז 14 טאג ארעסט.

פארלעזונג פון וועניאווא — דלוגאשאווסקי

היינט האלב 8 אווענד וועט אין לאקאל פון די האנדעלס-אנגעשטעלטע אל.-קאשטשושקי 21 פארקומען א פארלעזונג פון ס. וועניאווא – דלוגאשאווסקי א. ד. ט. „סאקא און וואנצעטי".

פאבאר פון יאהרגאנג 1910

שבת דעם 2 מאי האט זיך אנגעהויבען אין לאדז דער פאבאר פון יאהרגאנג 1910. ס'אמטירען 3 פאבאר-קאמיסיעס.

אין דער קאמיסיע 1 (זאקאנטנע 82)

דארפען זיך צושטעלען:

מארגען, מאנטאג דעם 4 מאי די אלע, וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט O ביז'ן סוף און זיי וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. פאליציי-קאמיסאריאט.

פאר דער קאמיסיע 2 (אגראדאווא 34)

דארפען שטעהן:

מאנטאג דעם 4. מאי פון A ביז P איינשליסליך פון 12. פאליציי-קאמיסאריאט

פאר דער קאמיסיע 3 (אלעע קאשטשושקי 21)

דארפען שטעהן די פון קאטעגאריע B פון 1908 און 1909.

מאנטאג דעם 4 מאי די פון A ביז K איינשליסליך וואס וואוינען אין 3. קאמיסאריאט.

דינסטאג דעם 5. מאי אלע איבריגע פון 3 קאמיסאריאט.

די פאבאר-פליכטיגע דארפען מיט זיך מיטנעמען זייערע פערזענליכע דאקומענטען און די בעשטעטיגונגען, אז זיי זענען ארייגעצויגען געווארען אין די פאבאר ליסטען.

רעגיסטראציע אויף ארבייטס-לאזע אונטערשטיצונג פאר מאי

(מ) מיטוואך דעם 6 מאי וועט דער אונטערשטיצונג אפטיילונג ביים מאגיסטראט אנהויבען רעגיסטרירען אויף דרינגענדע מלוכה אונטערשטיצונג פאר מאי. די רעגיסטראציע וועט פארקומען אין ל' קאל פון אונטערשטיצונגס-אמט אויף דער גאס פון 28 שיסער-פולק נומער 32 אין די שעהן פון 9 פריה ביז 2 בייטאג לויט פאלגענדען סדר:

מיטוואך דעם 6 מאי –

A B C D E F G H I J

דאנערשטאג דעם 7 מאי –

K L Ł M N O

פרייטאג דעם 8 מאי –

P R S

שבת, דעם 9 מאי –

T U W Z Ż

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) קאפראווסקא (נאפיורקאווסקא 15) טראווקאווסקא (בזשעזשינער 56) ראזענבוים (שרודמיעסקא 19) בארטאשעווסקא (פיעטרקאווער 96) קלופט צקאנטנא 54) טשינסקי (ראקיטשינער 53).

לוסטראציע אין די בעקערייען
הויבען זיך אן איז די טעג

(2) בשעתו האבען די בעקעריי-אייגענטימער אינטערווענירט אין דער וואיעוואדזשטווע און געבעטען אפלעגען די לוסטראציע פון די בעקערייען אויף מאי. ווי מיר דערוויסען זיך וועט די אדמיניסטראטיווע מאכט איצט אדורכפיהרען אין לאדז די לוסטראציע פון די בעקערייען און די פון זיי וועלכע האבען נישט אויסגעפיהרט די סאניטארע פעראָרדנונגען און וועלכע ס'געפינען זיך אין קעלערס וועלען געשלאסען ווערען.

קאמוניקאט! מיר מאכען אלע בעקאנט, אז שוין אין קורצען וועט זיך אנהויבען די ציהונג פון דער גרויסער 23-טער מלוכה-לאטעריע.

עס וועלען ווערען אויסגעלאזט 105.000 געווינסטען אין 23 פרעמיעס אויף דער אלגעמיינער סומע פון 32 מיליאן זל.! יעדער צווייטער לאס מוז געווינען! הויפט-געווינס—1.000.000 זל.! יעדער, וועלכער וויל וויסען זיין גליק און וואוילזיין דארף אונבעדינגט קויפען א לאס פון דער 1-טער קלאס אין דער בעריהמטער קאלעקטור

ס. יאטקא.

פיעטריקאווער 22
פיעטריקאווער 66
פאביאניץ, פל. דאמבר. 3.

די צייט איז קורץ! נוצט אוים די געלעגענהייט!

פריוואטע דאקטוירים-פאגאטאוויע
ווערט די טעג געעפענט אין לאדז

אין די נאהענטסטע טעג וועט ביי אונז אין שטאט אנהויבען צו פונקציאנירען א פריוואטע דאקטוירים-פאגאטאוויע, לויט'ן מוסטער פון ענליכע אינסטיטוציעס, וואס עקזיסטירען שוין פון לאנג אין אלע גרויסע שטעדט.

די דאזיגע פאגאטאוויעס פילען אוים א וויכטיגען בלויז און היילונגס-וועזען. א גרויסער טייל פון דער בעפעלקערונג קאן נישט, אלס נישט פערזיכערטע געניסען פון דער פאגאטאוויע ביי דער קראנקען-קאסע; זי האט אויך נישט קיין צוטריט צו דער שטאטישער פאגאטאוויע, וועלכע ערטיילט הילף הויפטזעכליך אין אונגליקספאלען אויף דער גאס; פון דער אנדערער זייט וויל נישט יעדער מיטבראכען מיט דער הילף פון די וואוילטעטיגע אינסטיטוציעס. וועלכע זענען בעשטימט פאר די אונפערמעגליכע שטערען. איבריגענס איז די אייננצע אין לאדז פילאנטראפישע פאגאטאוויע טעטיג בלויז ביינאכט און איז זעהר איבערלאסטעט מיט ארבייט.

צוליב די אלע מאטיווען פאסירט גאנץ אפט, אז א פלוצלינגע ערקראנקונג אדער אומגליקספאל, בעזונדערס ביינאכט און אפילו אין געוויסע שעה'ן בייטאג, איז דאס ברענגען א דאקטאר פערבונדען מיט זעהר גרויסע שוועריגקייטען און מיט פערלוסט פון צייט, וואס דאס דעצידירט נישט איינמאל וועגען לעבען פון קראנקען.

די ניי-ארגאניזירטע פריוואטע פאגאטאוויע וועט דיזשורירען א גאנצען מעת-לעת, נישט אויסגענומען שבת, זונטאג אדער יום-טוב, וואס דאס וועט מעגליך מאכען פאר יעדען תיכף צו בעקומען דרינגענדע מעדיצינישע הילף.

מ'דארף דעריבער מיט אנערקענונג בעגריסען די ענטשטעהונג פון אזא נוצליכער מעדיצינישער פאזיציע, וועלכע וועט אהן ספק זיין ערגעבען דעם צוטרוי פון דער לאדזער געזעלשאפט.

די פייערונג פון 1-טען מאַי אין לאָדז

דער טאָג איז אריבער רוהיג

צו די פייערונגען פון 1 מאַי אין לאָדז האָבען זיך די אַרבייטער-פּאַרטייען ווי אַלע יאָהר אָנ. געהויבען גרייטען נאָך מיט אַ צייט צוריק. אין אַלע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען און אַרבייטער-קולטור אָרגאַניזאַציעס זענען אָפּגעהאַלטען געוואָרען אויפקלערונגס פערזאַמלונגען און די אַרבייטער זענען אויפגעפאָדערט געוואָרען צו שטרייקען דעם 1 מאַי צו דעמאָנסטרירען אונטער די פעהנער פון זייערע פּאַרטייען.

ווי בעקאַנט פלעגען אין לאָדז זייט 5 יאָהר פאָרקימען געמיינזאַמע דעמאָנסטראַציעס פון אלע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען זייט ס'איז פאָרגעקומען די שפּאַלטונג פון די פּ.פּ.ס. און ס'האָט זיך אויסגעטיילט די רעוואָלוציאָנערע פראַקציע פון פּ.פּ.ס. די „פראַקעס", דעמאָנסטרירען זיי בעזונדער. אין דער אַלגעמיינער דעמאָנסטראַציע האָבען היי-יאָהר נישט גענומען קיין אייגטייל די אונאָפּהענגיגע סאָציאַליסטען. זעהט אויס, אַז נאָך דער שפּאַלטונג ביי זיי, ווען דער גרעסטער טייל אָנפיהרער איז אריבער צו די פּ. פּ. ס. האָט זייער אָרגאַניזאַציע אין לאָדז זיך ליקווידירט, ס'האָט אויך נישט דעמאָנסטרירט היי-יאָהר די אָרגאַניזאַציע פון די לינקע פּ. פּ. ס. וועלכע איז ערקלערט געוואָרען פאַר אומלעגאַל.

די לינקע פועלי ציון פלעגען זיך בעטייליגען אין דער אַלגעמיינער דעמאָנסטראַציע, אָבער די מאַי-מיטינגען, אַקאַדעמיעס און אויפרופען פלעגען זיי אַרויסגעבען בעזונדער. היינטיגס יאָהר האָבען זיי בעשלאָסען אויך צו דעמאָנסטרירען בעזונדער, אָבער די שטעטישע סטאַראָסטווע האָט מסכים געווען צו ערטיילען זיי די ערלויבניש אויף דער דעמאָנסטראַציע נאָר בתנאי. אַז זיי וועלען זיך בעטייליגען אינ'ם אַלגעמיינעם צוג. אַזוי ווי די פועלי ציון זענען דערויף נישט איינגעגאַנגען, איז זייער דעמאָנסטראַציע, מיטינג און אַקאַדעמיע נישט ערלויבט געוואָרען. דער מאַי-נומער „דאָזוער אַרבייטער" איז קאָנפיסקירט געוואָרען פאַר 3 אַרטיקלען און ס'איז ערשינען אַ צווייטע אויפלאַגע מיט 3 בלויזן.

פרייטאָג אין דערפריה אַרום 10 אַ זייגער איז אויף פּיעטרקאָווער 73 פאָרגעקומען אַ מיטינג פון

די „פּ"אַקעס"

אין נאָכ'ן מיטינג האָבען זיי פאָרמירט אַ דעמאָנסטראַציע דורך פּיעטרקאָווער, 11 ליסטאָפּאַד צום ברידער קבר אויף פּאָלעשיע. די דעמאָנסטראַציע איז געווען זעהר אָנ'אָרימע און אין איהר האָבען זיך בעטייליגט אַנ'ערך 200 מאַן.

אין דער זעלבער צייט האָט זיך אויף שייבלערס מאַרק פאָרמירט דער

דעמאָנסטראַציע = צוג פון פּ. פּ. ס. דייטשע סאָציאַליסטען, בונד און רעכטע פועלי ציון

אַרום 11 אַ זייגער האָט דער צוג גערירט און איז דורך גלובנאַ, פּיעטרקאָווער, פרייהייטס פּלאַץ אין דער גאַס פון 11 ליסטאָפּאַד געגאַנגען צום ברודער-קבר אויף פּאָלעשיע. אינ'ם צוג האָבען אויך דעמאָנסטרירט די פּראָפעסיאָנעלע קלאַסען פעראיינען, דער פערבאַנד פון געוועזענע פּאָליטישע אַרעסטירטע א. אנד. הגם דער צוג איז געווען גענוג אימפּאָזאַנט און ס'האָבען געפלאַטערט צענדליגע רויטע פעהנער און איהם האָבען מיטבעגלייט אַ צענדליג אָרקעסטערס, איז ער היי-יאָהר אויסגעפאַלען פיל קלענער ווי פאַראַיאָהרען. בראש פונ'ם

פּ. פּ. ס. = צוג

זענען געגאַנגען 2 שורות פּאַרטיי-מיליץ אין זייערע אוניפאָרמען מיט לאַווניק פּורטאַל בראש. שפּעטער איז געגאַנגען די פּאַרטיי-רעפּרעזענטאַנץ: וויצע פּרעזידענט ראַפּאַלסקי, פּרעזעס האַלצגרעבער ראַטמאַן אַנדזשעיאַק, לאַווניק סמאָליק, יאַן האַנעמאַן און אַלע מיטגלידער פון קרייז-קאָמיטעט. זיכער אימפּאָזאַנט איז געווען דער צוג פון „טור" מיט זייערע רויטע פעהנער. דאַגעגען האָט זעהר מיזראַבעל היי-יאָהר אויסגעזעהען דער

צוג פון די דייטשע סאָציאַליסטען

נאָך די דייטשע סאָציאַליסטען איז געגאַנגען דער

צוג פון „בונד"

בראש פונ'ם צוג זענען געגאַנגען די ראַטמענער ליכטענשטיין, פּאַזנאַנסקי און מילמאַן, א. זעלמאַנאָוויטש, מאָרגענטאַלער און נוטקעוויטש. אין דער דעמאָנסטראַציע האָבען זיך בעטייליגט די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען, וואָס געהערען צום קולטור-אַמט, די „צוקונפט". דער ספּאָרט-קלוב „מאָרגענשטערן", און די סאָציאַליסטישע האַנדווערקער. נאָך זיי זענען געגאַנגען

די רעכטע פועלי ציון

מיט ל. לעווין און י. גאָלדין אין דער שפּיץ. צווישען די טראַנספּאַראַנטען איז ביי זיי געווען נאָר איינער, וואָס האָט זיי אויסגעטיילט פון די איבריגע — „זאָל לעבען דער החלוץ". דערפאַר האָבען זיי זיך רעוואַנשירט מיט'ן זינגען דאָס העברעאישע ליד „התקוה".

נאָך די רעכטע פועלי ציון זענען געגאַנגען נאָך איינציגע ראַיאָן-גרופּען פון פּ.פּ.ס. און דער צוג איז געשלאָסען געוואָרען מיט געדיכטע עטליכע רייהען פּאַרטיי-מיליץ, הינטער וועלכע ס'זענען נאָכגעגאַנגען אַ פּאָר הונדערט מאַן נייגיריגער עולם.

ביים רוג נאַרוטאָוויטש גאַס און פּיעטרקאָווער האָט אַ גרעסערע אָפּטיילונג פוס פּאָליציי אָפּגעשלאָסען דעם דעמאָנסטראַציע-צוג און פונאַנדערגעטריבען די נייגיריגע נאָכגעהער, ס'איז געוואָרען אַ געלויף און אַ מהומה, וועלכע האָט געדויערט אַ פּאָר מינוט. דער צוג איז זיך רוהיג געגאַנגען ווייטער און אויף דער גאַס איז די אָרדנונג נישט געשטערט געוואָרען. אַדורכלאָזענדיג דעם צוג איז די פּאָליציי אין אַ לאַסט-אויטאָ אָפּגעפאָהרען.

אַזוי איז דער דעמאָנסטראַציע-צוג אַדורך רוהיג און פון קיינעם נישט געשטערט ביז פּאָלעסיע. דאָרט

ביים ברודער-קבר

און פון אימפּראָוויזירטע טריבונעס האָבען געהאַלטען רעדעס פּרעזידענט זשעמיענצקי, סענאַטאָר קאָפּטשינסקי, לאַווניק פּורטאַל, צערבע א. אנד. פאַר די יודישע אַרבייטער האָבען גערעדט ראַטמאַן ליכטענשטיין, זעלמאַנאָוויטש, סערגיי, און מילמאַן פון בונד און ל. לעווין און קרוי פון די רעכטע פועלי ציון. דערמיט איז די דעמאָנסטראַציע פאַרענדיגט געוואָרען.

היינטיגס יאָהר האָט אויך דער „בונד" אַרויסגעלאָזט אַ בעזונדערן אויפרוף און איינגעאָרדענט אַ בעזונדערע אַקאַדעמיע פאַר „צוקונפט" און אין אָוונט פון דער פּאַרטיי.

די לינקע פועלי ציון

האָבען ווי מיר האָבען שוין דערמאָנט קיין ערלויבניש אויף קיין שום עפענטליכע אימפּרעזע נישט בעקומען. אין אַלטשטאָט און באַלוט האָבען זיך אין עטליכע ערטער בעזאַמעלט גרופּען אַרבייטער. אויף דער נייער גאַס „נאַד לודקאָן" אויף פּראַנציסקאַנער, וואָלבאָרסקאַ א. אנד. האָבען גרופּען פון עטליכע הונדערט יודישע אַרבייטער איינגעאָרדענט אימפּראָוויזירטע דעמאָנסטראַציעס און אויסגערופען לאָזונגען פון די לינקע פועלי ציון. אין אָוונט האָבען די אַרבייטער זיך פערזאַמעלט אין זייערע פעראיינס-לאָקאַלען. אין אַלגעמיין איז דער טאָג אַדורך רוהיג.

די קאָמוניסטען

האָבען געשטימט אין עטליכע ערטער מיטינגען און האָבען געהאַט בדעה פון דאָרט איינאָרדנען אויך דעמאָנסטראַציעס. די פּאָליציי האָט זעהט אויס געוואוסט וועגען אַלע זייערע פאָרברייטונגען און האָט אין קיין שום אָרט נישט געלאָזט זיי זיך צונויפצוקומען.

די גרעסטע צאָהל פאַבריקען האָבען געפייערט, דער טראַמוויי, עלעקטראָווניע, גאַזאָווניע און טעלעפאָן האָבען פונקציאָנירט נאָרמאַל. אין מאַגיסטראַט זענען אַ גרויסער טייל בעאַמטע נישט געקומען צו דער אַרבייט, אָבער די ביוראָס האָבען פונקציאָנירט.

דער מאַגיסטראַט-לאָקאַל איז געווען דעקאָרירט מיט גרינס. אַלע פּאַרטיי-לאָקאַלען פון די פּראָפעסיאָנעל קלאַסען-פעראיינען און סאָציאַליסטישע פּאַרטייען זענען געווען דעקאָרירט מיט רויטע פאָהנען.

דער מאַגיסטראַט האָט ערלויבט די אָנגעשטעלטע נישט צו קומען דעם 1 מאַי צו דער אַרבייט. ווי מיר דערוויסען זיך איצט וועט דער מאַגיסטראַט לויט דער פעראָרדנונג פון דער אויפזיכטס-מאַכט אָפּרעכנען אַלע די וואָס האָבען זיך נישט געשטעלט צו דער אַרבייט פון זייער לוין פאַר דעם טאָג.

הײ-יאָהריגע ל"ג-בעומר-פייערונגען

דער טאָג פון דער יודישער פרוי אינטעליגענט און יוגענד

(קאָמוניקאַט)

אונזער היי-יעהריגער פריהלינגס - יום-טוב, דער היסטאָרישער ל"ג בעומר טאָג, וועט זיך אויסצייכענען מיט אַ גרויסער טאַט פון פערשידענע שיכטען פון דער רענעסאַנס-בעוועגונג — פאַר דעם יונגען בליהענדען אויפבוי-ווערק אין א"י.

קיינע אויסערליכע שוועריגקייטען, קיינע פיינדליכע אָנגריפען פון אַלע זייטען, קיין פּרוטאַלע רעגרעסיווע קראַפט איז נישט בכח אָפּצוהאַלטען דעם פּאָלקס-דראַנג נאָך אַ ניי יודיש לעבען, נאָך אַ נייעם קולטור-שטייגער אין אינהאַלט, געוועט דורך די חלוצים פון אַרבייט, חלוצים פון גייסט.

היי-יאָהר ל"ג בעומר וועט צום ערשטען מאָל אויף אַ אָרגאַניזירטען אופן בעטייליגען זיך די יודישע נאַציאָנאַל-בעוואוסטזיניגע פרוי אין'ם א"י-אויפבוי דורך זעלבסטשטענדיגע אונטערנעמונגען פאַר גאולת הארץ, פאַר קק"ל. צום ערשטען מאָל וועט די יודישע פרוי קאָנצענטרירען איהר גאַנצע אויפמערקזאַמקייט אין קאַמפּף פאַר דער גרויסער טאַט פון באָדען-אויסלייז אין א"י, געבענדיג אַ מעגליכקייט נייע צעהנדליגער חלוצות און חלוצים בעזעצען זיך אויף'ן נאַציאָנאַלען באָדען, בעאַרבייטענדיג איהם פאַר'ן גאַנצען זיך בעפרייענדען פאָלק.

אַלע פרויען קרייזען פאַר'ן א"י-אויפבוי ביי די קק"ל-קאָמיסיעס אין פּוילען, די „וויצא"-אָרגאַניזאַציעס און אַנדערע יודישע פרויען-אָרגאַניזאַציעס און פערשיינע אָרדנען איין היי-יאָהר לויט דער איינענער איניציאַטיוו ביי דער מיטהילף פון די ציונ. עסקנים אין די שטעט, פערשידענע פעראַנשטאַלטונגען פאַר'ן קק"ל, ווי באַזאַרען, באַלען, טיי-אָווענדען, לאָטעריעס, אויסשטעלונגען און פערקויף פון פרויען-אויסאַרבייטונגען, זעלבסטבעשטייערונגען און געלד-זאַמלונגען ביי די פרויען א.א.וו.

ס'איז צו האָפען, אַז די ערשטע זעלבסטשטענדיגע מאַסען-אַקציע פון דער יודישער פרוי אין פּוילען פאַר'ן קק"ל וועט האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג, וואָס וועט זיי ערמוטיגען פאַר דער ווייטערדיגער פּלאַנמעסיגער אַרבייט פאַר'ן ווידערגעבורט פונ'ם יודישען פאָלק אין א"י.

גלייכצייטיג מיט'ן פרויען-טאָג פאַר'ן קק"ל וועט היי-יאָהר ל"ג-בעומר ווי ס'איז שוין דער שטייגער פון איינינגע יאָהר, פאָרקומען די קק"ל-אַקציע צווישען דער יודישער אינטעליגענץ.

דער מענש פון גייסט און וויסענשאַפט, דער אַרבייטענדער אינטעליגענט איז ענג פערבונדען מיט דער חלוצישער טהאַט פון אונזער יוגענד אין א"י מיט דער אידעאַליסטישער מחנה, וואָס שטרעבט צום נייעם מענשען-טיפּ, צום בעפרייטען יוד און שעפער פונ'ם נאַציאָנאַלען קבוץ אין א"י. אינ'ם ל"ג בעומר-טאָג וועט בעזוכט ווערען אין אַלע שטעט אין פּוילען די אַרב. אינטעליגענץ, וועלכע וועט, בלי ספק, אָפּגעבען איהר אַרבייטס-טאָג פאַר'ן באָדען-ערוועַרב אין דער אַלט-נייער היים.

מיט אַ בעזונדערער פריידקייט פייערט פון תמיד דעם ל"ג-בעומר די יודישע יוגענד. ס'איז שוין פון איינינגע יאָהרען געוואָרען די טראַדיציע פון דער יגד. יוגענד-בעוועגונג פון אַלע שאַטירונגען צו פערוואַנדלען ל"ג-בעומר אין אַ טאָג פון כחות איבערזיכט, פון זייער ציוניסטישער אָרגאַניזירונג און חלוצישער טהאַט פאַר א"י.

בשעת אַלע אויספלוגען און פערוויילינגען וועט היי-יאָהר, ווי תמיד, פערשפּרייט ווערען די אויספלוגס-קאַרטע פון קק"ל, וועלכע זיינט פאַר דער צעהלונג פון די יוגענד-כחות פאַר'ן אויפבוי פון א"י.

גלייכצייטיג וועלען איבעראַל בשעת אַלע אויספלוגען אין ל"ג-בעומר פייערונגען געפיהרט ווערען קאַמפּאַניען וועגען קק"ל און זיינע אויפטהוען אין ציעלען.

אין קרן קימת לישראל

די פאָרבערייטונגען צו די היי-יעהריגע ל"ג בעומר פייערונגען פון קרן קימת, וועלכע קומען פאַר דעם היינטיגען זונטאָג, זענען אין פּוילען גאַנץ אין וועגען געמאַכט אַלע אויסשטעלונגען. אז דער יום טוב זאָל אויספאַלען זעהר אימפּאָזאַנט. בעוואוסט דערם פייערליך זעהט אויס צו זיין דער קרן קימת אויספלוג, אין וועלכען עס בעטייליגען זיך די מיטגלידער פון אלע ציוניסטישע יוגענד-אָרגאַניזאַציעס, שולען און אַלע ספּאָרט-פעראיינען אין אונזער שטאָט, וועלכע זענען אָנגעשלאָסען אין וועלט-פערבאַנד פון „מכבי". דער אויספלוג וועט פאָרקומען קיין העלענוביעק, וואו די אָנטייל עהמער וועלען פערברענגען אַ גאַנצען טאָג.

אויפ'ן אָרט וועלען פאָרקומען פערשידענע ספּאָרט-פערוויילונגען. נאָכמיטאָג קומט פאָר אַ פייערליכע אַקאַדעמיע מיט'ן אָנטייל פון די אָנגעזעהענסטע ציוניסטישע עסקנים אין אונזער שטאָט.

אין פרויען-פערבאַנד „וו.י.ז.אָ."

די אַלוועלטליכע עקזעקוטיווע פון פרויען-פערבאַנד „וו.י.ז.א.", האָט בעשלאָסען צו פייערן דעם היי-יעהריגען ל"ג-בעומר אַלס טאָג פון דער יודישער פרוי פאַר'ן ארץ-ישראל-אויפבוי און איינצואָרדנען פערשידענע פעראַנשטאַלטונגען לטובת דעם קרן קימת לישראל.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט אָרדענט איין די היגע אָפּטיילונג פון „וו.י.ז.א." דעם קומענדיגען דינסטאָג, ל"ג-בעומר, אַ טעה אָוונד, וואָס זיין הכנסה איז בעשטימט לטובת דעם קרן קימת.

עס איז צו ערוואַרטען, אַז דער אָוונט וועט אַדורך מיט אַ געהעריגען ערפאָלג.

היינט די פּרעמיערע פון „טוביע" אין סקאַלישעס זאַל

ערשטע פאָרשטעלונג אין לאָדז פון דוד הערמאַנס קאַמעראַל טעאַטער

היינט ווערט געעפענט אין לאָדז דאָס דוד הערמאַן טעאַטער. דוד הערמאַן איז איינער פון די רעפּרעזענטאַנטען פון אַ גוט יודיש טעאַטער אין פּוילען. זיין לאַנגיעהריגע אַרבייט האָט ער בעוויזען מיט אַ מיטגלידערן אין אויסצואַרבייטען דעם נוסח פון יודישען טעאַטער און געשטרעבט צו שאַפען אַ שטענדיגען גוטען און קינסטלערישען טעאַטער אין פּוילען.

איצט האָט ער זיין שטרעבען פערווירקליכט אין היינט עפענט ער אין לאָדז אַ יודיש קאַמעראַל טעאַטער, ס'איז איבעריג צו זאָגען, אַז הערמאַן וועט זיין רעפּערטואַר אין לאָדז פערזעהן מיט די באַסטע און נייעסטע יודישע און איבערזעצטע פּיעסען, דוד הערמאַן האָט צונויפגעשטעלט אַ קינסטלערישע טרופּע בראש מיט דעם בעקאַנטען יוסף קאַמען.

דאָס יודישע קאַמעראַל-טעאַטער הויבט אָן מיט בערגעלסאָנס „דער טוביע" און וועט שפּילען אין דעם ניי-איבערגעאַרבייטען טעאַטער אויף אַלעיאַ 1 מאַי.

נעכטען האָט דאָס קאַמעראַל טעאַטער צונויפגערופען אַ פּרעסע-קאָנפערענץ, אויף וועלכער ה דוד הערמאַן האָט אינפאָרמירט וועגען זיינע אַנשוינונגען און ווייטערדיגע פּלענער אין יודישען טעאַטער.

דעם אינהאַלט פון דער אינטערעסאַנטער קאָנפערענץ וועלען מיר ברענגען מאָרגען.

די יודישע „ציאַנקאַלי"-אויפפיהרונג

פון משה ליפּמאַן אין „פילהאַרמאָניע"

ווי ס'איז געווען צו ערוואַרטען, האָט די ערשטע פאָרשטעלונג פון דעם וואַרשאַווער קאַמער-טעאַטער מיט משה ליפּמאַן בראש געהאַט נעכטען אַ אויסערגעוועהנליכען מאָראַלישען און מאַטעריעלען ערפאָלג.

דאָס טעאַטער איז געווען אויספערקויפט ביז צום לעצטען פּלאַץ, און דער ריזיגער עולם שוין לאַנג נישט געזעהן אַזאַ עולם אין דער „פילהאַרמאָניע"!) האָט אויפגענומען די פּיעסע מיט אַ שטורם פון בעגייסטערונג.

גענוי וועגען דער אויסגעצייכענטער אויפפיהרונג פון דער שלאָגער-פּרעמיערע „ציאַנקאַלי" וועלען מיר נאָך שרייבען.

היינט ווערט „ציאַנקאַלי" געשפּילט צום צווייטען מאָל.

ליקווידאַציע פון דער היי-יעהריגער שקל-אַקציע

לויט'ן בעשלוס פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און צענטראַלען שקל-קאָמיטעט אין פּוילען מוז דעם 4-טען מאַי ענדגילטיג ליקווידירט ווערען די היי-יעהריגע שקל-אַקציע.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם האָט דער אָרטיגער שקל-קאָמיטעט אויפגעפאָדערט אַלע ציוניסטישע גרופּירונגען און יוגענד-אָרגאַניזאַציעס צו פערענדיגען זאָפאָרט די שקל-פערשפּרייטונג און איבערגעבען באַלד אין רשות פון קאָמיטעט די איינגעפלאָסענע געלדער צוזאַמען מיט די תלושים פון די פערקויפטע שקלים כדי ערמעגליכען די פולשטענדיגע ליקווידאַציע ביז צום דערמאָנטען טערמין.

די ציוניסטישע עקזעקוטיווע פאָדערט גלייכצייטיג אויף די ציוניסטישע גרופּען צוצוטרעטען באַלד צו די הכנות צו דער בעפאָ שטעהענדער וואַהל-אַקציע צום 17-טען ציוניסטישען קאָנגרעס, וואָס וועט פאָרקומען אין חדש יוני אין באַזעל.

ביי גאַל- און לעבער-לייַדען

גאַלשטיינער און געלבזוכט רעגולירט דאָס נאַטירליכע בוימער טשוועסער Franciszka Józefa דין פערדויאונג פּולקאָס. צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעקישעס.

פון געלעגענהייטליכען קויף
עמפּפעהלען מיר:
סאַרדינקעס יוגאָסלאַווישע אַ שאַכטעל 1.50
ANCHOVIS אין איל אַ שאַכטעל 95 גר.
Skład win i delikatesów
M. BERMAN
PIOTRKOWSKA 53.

זייט מיטבעטייליגטע אין דער שאפונג פון די א"י אינסטיטוציעס

פון וועלכע ס'וועלען געניסען הונדערטער טויזענטער וואס געפינען זיך נאך איצט אין חוץ לארץ

רעדע פון ה' ניישטאדט אויף דער אקאדעמיע פאר'ן ארבייטענדען א"י

ווי מיר האָבען שוין בקיצור מיטגעטיילט איז מיטוואָך אין אָוונט אין זאל פון שטאָט-ראט פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון קאמפיין פאר ארבייטענדען א"י. אין פרעזידיום זענען געווען רעד. י. לעווי, ה. קאראַיזמאַן און די פרעזידיום מיטגלידער פון דער לאָדזער אָפּטיילונג פון דער ליגע פאר'ן ארבייטענדען א"י די ח"ה ג. ליכטענשטיין, גאָלדין און ל. לעווין.

מיט א גרויסע רעדע איז ארויסגעטרעטען דער גענעראל-סעקרעטאר פון פאלעסטינע-ארבייטער-פאָנד ה' מ. ניישטאדט. אין זיין רעדע האָט ער צוו. אנד. געזאָגט:

עס איז אָפטמאָל פערהאן דער איינדרוק, אז אין דער היץ פונ'ם שאַרפען געפעכט, וועלכער ווערט איצט געפיהרט אין דער ציוניסטישער באַוועגונג ארום איהר פּאָליטיק, האָט מען פערגעסען דעם אייגענטליכען צוועק פונ'ם ציוניזם — דעם א"י-אויפבוי. דער ציוניזם איז א פּראָדוקט פון דער נויט פון דער יודישער מאסע פונ'ם דראנג פון באַ־יען- און היימאטלאָזען-פאָלק צו א היימלאנד פון ארבייט און עקזיסטענץ - מעגליכקייט. דער ציוניזם האָט נאָר א באדייטונג פאר'ן פאָלק, נאָר אויף וויפיל ער איז בכח צו בעפרידיגען די דאָזיגע נויט פונ'ם פאָלק. יבכן מוז דאָך זיין די ערשטע דאגה קודם כל די

ממשותדיגע אויפבוי-טאַט אין לאַנד

די ארבייטערשאַפט ווייס אויסגעצייכענט די באדייטונג פון פּאָליטישע דערגרייכונגען. ווען אנדערע האָבען נאָך אפגעחוזק'ט דערפון, האָט די ארבייטערשאַפט שוין געזוכט פריינד און פערשטענדניש פאר אונזער ווערק אין דער אינטערנאציאָנאלער-וועלט. אָבער איינציימיג איז פאר אונז תמיד קלאָהר געווען, אז דער הויפט-כח, וועלכער ענטשיידעט וועגען וואוקס און פערנצהם פון אונזער ארבייט אין א"י, איז קודם כל דאָס יודישע פאָלק גופא. א פּאָליטישע דעקלאַראציע, לויאל אויסגעטייטשט פון דער א"י אדמיניסטראציע קען אָהן א ספק זעהר שטארק פערלייכטערן אונזער אָנשטרענגונג אין א"י. אָבער ב ו י ע ן דאָס לאַנד וועט אונז נישט די בעסטע דעקלאראציע, דאָס מוזען מיר טון אליין. א שלעכטע דעקלאראציע, ביזוויליג אויסגעטייטשט פון דער אדמיניסטראציע, וואָס איז צו אונז נישט גוט געשטימט קען גאָר שטארק שווער מאכען אונזער ארבייט, אָבער זי חרוב מאכען — קיינמאָל נישט.

די יודישע פרעסע אין חוץ-לארץ איז אין א גרויסער מאָס שולדיג דערין, וואָס עס הערשט אין דער יודישער וועלט אזא פאלשע פאָרשטעלונג וועגען אונזער ארבייט אין א"י. די פרעסע האָט געלערענט דעם יוד, אז אונזער ארבייט איז אָפּהענגיג פון א שלעכטען ווייס-בוך, פון א בייזען בליק פונ'ם מופטי, פון א עווענטועלען לעגיסלאַטיווען ראט, פון טשענסעלאָר'ס גוטען ווילען וכדומה.

וויפיל יודען, וועלכע זענען אָנגעוויזען נאָר אויף דער פרעסע אין חוץ לארץ ווייסען, אז איג'ם סאמע שווערען

1930 יאהר זענען איינגעוואנדערט קיין א"י 5000 יודען

און האָבען זיך דאָרט איינגעוואָרצעלט? וויפיל יודען ווייסען למשל, אז פון אונזערע לאנדווירטשאפטליכע ארבייטער-פונקטען האָט מען היי-יאָהר פערקויפט מיט 40 פּראָצענט מעהר אייגענע פּראָדוקטען ווי פאראַיאָהרען. קנאַפּע 4 און א האלב מיליאָן ליטער מילך, $3^1/_4$ מיליאָן אייער, באנאנעס, וויינטרויבען וכדומה. אזעלכע „נישט וויכטיגע" ידיעות ברענגט מען אמאָל ערגעץ אין א ווינקעלע, אז א גוט אויג זאָל דעם נישט שאדען, דערפאר פערנעהמען די ערשטע זייטען מיט די גרעסטע אותיות דער מופטי, טשענסעלאָר וכדומה. און דער יוד הייבט אָן צו פערגעסען, אז אָט די 4 און א האלב מיליאָן ליטער מילך, די 3 און א פירטעל מיליאָן אייער, די 5000 איינגעוואָרצעלטע יודען, טראָץ קריזיס און פּאָליטישע שוועריגקייטען, דאָס איז אונזער כח. דאָס איז אונזער עיקר'דיגסטער פּאָליטישער כלי-זין, דאָס וועט ענטשיידען אונזער ענדגילטיגער זיג.

מיר הערען א סך מאָל אין א"י פון מענשען, וואָס קומען אהין אויף א קורצען בעזוך, דאָס זיי האָבען נישט געטרוימט, אז אזוי פיל האָבען מיר שוין געשאפען אין א"י. מיר זענען געוועזען נאָך דעם קריג 60.000 (8 פּראָצענט פון דער בעפעלקערונג). מיר זענען היינט איבער 170.000, מעהר ווי 18 פּראָצענט פון דער בעפעלקערונג. מיר האָבען אין רשות פון קרן-קימת קנאַפּע 350.000 דונאם באָדען. דערפון א העלפט נאָך נישט בעזעצט, פּעהיג צו אינטענסיווער קאָלאָניזאציע, און מען דארף ווייסען, אז מיט 10 יאָהר צוריק האָט דער נאציאָנאל-פאָנד געהאט קויט 20.000 דונאם באָדען אין זיין בעזיץ. אין די לעצטע 10 יאָהר איז ענטשטאנען תל-אביב, איז אויסגעוואקסען אַן אינדוסטריע, האָבען מיר דערגרייכט צו

60.000 דונאם יודישע אראנזשען-פלאנצונגען

א. א. וו. ד א ס איז אונזער ווירקליכקייט און נישט דער מופטי מיט טשענסעלאָרען.

די ליגע פאר'ן ארבייטענדען א"י, וועלכע האָט אין הערבסט ש. י. אָפּגעהאַלטען איהר ערשטען קאָנגרעס, יענעם גראנדיעזען צוזאמענקונפט פון די שליחים פון 238.000 ארבייטער און צו ארבייט-שטרעבענדיגער יוגענט, ביי דער אָנוועזענהייט פון די בעדייטענדסטע סאָציאליסטישע פיהרער פון גאָר דער וועלט און ביים אנטייל פון די בעסטע יודישע פּראָגרעסיווע פערזענליכקייטען, אָט די ליגע רופט יעצט די יודישע מאסע צו אָרגאניזירען זיך אין אונזערע רייהען און אוועקשטעלען אין דעם א"י — טרייעם יודישען לעבען אין צענטער קודם כל

די קאָנקרעטע א"י-טאַט

און צוציהען צו דער דאָזיגער קאָנקרעטער טאט אויך יענע מאסען, וועלכע שטעהען נאָך היינט פרעמד אָדער פיינדלעך צו אונזער ווערק. עס קאָן נישט זיין קיין אָביעקטיווער מענש, וועלכע זאָל בעטראכטען אונזער ווערק אזוי ווי עס איז אין דער אמת'ן, און בפרט קאָן נישט זיין קיין ארבייטער, וואָס וועט וועלען זיין אויפריכטיג און ערליך מיט זיך אליין, אז ער זאָל קאָנען זיין א געגנער און א פיינט פון אונזער ארבייט.

אין דעם נורוס-ראיאָן אין עמק-יזרעאל, ווי עס זענען היינט די בליהענדע ארבייטער-זידלונגען, האָבען מיט 11 יאָהר צוריק געלעבט עטליכע צעהנדליג אראבישע פאמיליעס אין דחקות און נוים, און די מאלאריע-קראנקהייט האָט זיי צופרעסען, דער שטח האָט געהאַט א נאָמען צוליב דער אונרוהיגקייט דאָרט, צוליב זיינע זומפען, וואָס פערשפרייטען קראנקהייטען. היינט לעבען אויף יענעם שטח 1.600 יודישע ארבייטער, זענען פערהאן בליהענדע גערטנער, הונדערטער ליטער מילך טעגליך שיקט מען פון דאָרט אין שטאָט אריין, פערהאן הייזער, שאָסעען. עס איז א שטיק קולטור-לאנד. ווער וועט וואגען צו זאָגען, אז אזא טאט איז נישט יושר'דיג, אז זי בע'עולה'ט עמיצען?

דער ארבייטער איז דער עיקר'דיגסטער כח פון דעם דאָזיגען ווערק. ער איז די טרייבענדע קראפט פון א"י-אויפבוי. פערהאן קרייזען וועלכע מיינען, אז זיי בעליידיגען אונז ווען זיי רופען אונז בודזשעט-ציוניסטען. אודאי איז פאר אונז קודם-כל וויכטיג ווי דער אויפבוי בודזשעט וועט אויסזעהען און וואָס עס וועט אין א"י געשאפען ווערען אין קאָנקרעטעס. ווער עס פיהרט בכן א קאמף געגען ארבייטער אין א"י און זיין אָרגאניזאציע, פיהרט א קאמף געגען דעם לעבעדיגסטען נעיוו פון דער ציוניסטישער פערווירקליכונג.

די ארבייטערשאפט בעדארפט צו איהר היסטאָרישער שליחות אין א"י א פעסטע אָרגאניזאציע און א שורה אינסטיטוציעס, וועלכע זאָל פערלייכטערן דעם קיום פון ארבייטער אין לאנד און העלפען זיין איינוואָרצלונג. נישטאָ קיין מלוכה'שע סאָציאלע געזעצגעבונג, מוז די ארבייטערשאפט אליין שאפען איהר קראנקען-קאסע, וועלכע איז היינט מיט איהר 50.000 פונט בודזשעט, וואָס 70 פּראָצענט ווערט געדעקט פון די ארבייטער גופא, א מוסטער פון גלענצענדער אָרגאניזירטקייט. אזוי אויך אויפ'ן קולטורעלען געביט, אויפ'ן געביט פון פאך-אויסבילדונג וכדומה, מוז די ארבייטערשאפט אליין נעהמען אויף זיך די דאָזיגע פליכטען. די אלע איינריכטונגען ווערען נישט נאָר געבויט פאר די ארבייטער. וועלכע זענען שוין היינט אין לאנד, נאָר אויך

פאר יענע צעהנדליגער טויזענטער, וועלכע דארפען מארגען קומען

דעריבער ווען די א"י-ארבייטערשאפט קומט פאָדערן די מיטבעטייליגונג אין איהרע אינסטיטוציעס, איז עס נישט קיין פאָדערונג פון הילף, נאָר א פאָדערונג פון טראָגען געמיינזאם דעם עול פאר איינריכטונגען פון וועלכע עס וועלען — מאָרגען איבערמאָרגען נהנה זיין צוגלייך מיט די ארבייטער אין א"י, צענדליגער טויזענדער פון יענע, וואָס זענען היינט אין חוץ לארץ. דאָס איז דער זין פונ'ם רוף פון פּאַלעסטינע - ארבייטער - פאָנד — דעם צענטראַלען פינאנס-פאָנד פון די ארבייטער אין א"י.

די ארבייטער אין א"י, טראָץ זייער קלאָסאַלען אָרגאניזאציאָנעלען כח, 30 000 ארבייטער, איבער 75 פּראָצ. פון אַלע ארבייטער אין לאנד, זענען אָרגאניזירט אין דער הסתדרות, האָבען תמיד, און ביי אַלע סיטואַציעס, געהאט קודם כל אין זינען די אינטערעסען פון די צענדליגער טויזענטער פון זייערע ברידער אין דער גאָרער וועלט, וועלכע שטרעבען צו קומען אין לאנד.

ווער עס הויבט די האַנד געגען דער ארבייטערשאפט אין א"י, הויבט אַ האַנד געגען א"י-ווערק בכלל.

* * *

מיט אַ קורצע שלוס-רעדע פון ה' לעווי איז די אַקאַדעמיע געשלאָסען געוואָרען אונטער'ן געזאנג פון „התקוה" און „שבועה".

קלאנג - פילם - טעאטער
„CASINO"
היינט און פאלג. טעג!
גרויסער טשעכישער פילם, וועלכער איז טריומפאל אריבערגעגאנגען גאנץ אייראָפּא א. נ.:
איהר בחור'ל
(ליבעס-ליד)
100-פּראָצענטיגער קלאנג-פילם, וואָס ווערט גערעדט טשעכיש. מאכט פון געפיהלען פון א מוטער און גיהנום פון ליידען דורך וועלכע עס רייסט זיך ארויס די פערשטויסענע דורכ'ן מאן פרוי און מוטער. אין די הויפט-ראָלען:
MAGDA SONIA
דער 8-יעהריגער JAŚ FEHER (איהר זוהן)
און JAROSŁAW KOCIAN
בעוואוסטער טשעכישער פידעל-שפּילער.
אויסערן פּראָגראם: MICKY אויפ'ן עקראן
צייכנונגס-גראָטעסק און לאנד-אקטואליטעטען.
פריקאַרטען זענען אומגילטיג ביז'ן אָיגוסט.
אנהויב פון די סעאנסען אין געוו. טעג 4.30 נאָכם.
שבת און זונטאָג פון 12 ביז 3 נאָכמיטאָג
פריהמארגנע - פאָרשטעלונגען.

קאראאול!

הומארעסקע

קיין איין זאך האָט מיר נישט פערשאַפט אזוי פיל קאָפּ-דרעהעניש און נישט ארויסגערופען ביי מיר אזוי פיל פערשאָלטענע געדאַנקען, ווי דאָס שלאָפען אין וואַגאָן.

נאָר וואָס אַנידערגעזעצט זיך אויפ'ן אָרט, האָב איך שוין אָנגעפאַנגען אויסצושטודירען מיינע שכנים פון שטאַנדפּונקט:

„וועט ער מיך בע'גנב'ענען, אָדער וועט ער מיך נישט בע'גנב'ענען?"

און איך האָב געפיהלט, אַז איך אליין ווער אויך שטודירט פון דעם זעלבען שטאַנדפּונקט.

און אָט איז אַ מאָדנע ערשיינונג, וואָס איך האָב בעמערקט: מאַקע נאָר אין וואַגאָן: אַלע מענשליכע פּנים'ער שטעלען מיט זיך פאָר, פון דעם דערמאָנטען שטאַנדפּונקט, אַ פולשטענדיג רעטעניש. מען קאָן, לויט'ן פּנים, בעשליסען, צי איז דער מענש אַ גוטער אָדער אַ שלעכטער, אַ קלוגער אָדער אַ נאַר; נאָר בעשליסען צי ער וועט בע'גנב'ענען אָדער נישט — דאָס איז אוממעגליך.

פאַרוואָס אַ גנב קאָן קיין זייגער נישט האָבען, ווייס איך נישט. נאָר אַ פאַקט איז עס, אַז דאָס טראָגען אַ זייגער רופט אַרויס צוטרוי צו אַ מענשען.

ער, דער שכן, שפּילט זיך מיט זיין זייגער-קייטעל. איהר גיט גלייכגילטיג א קוק אויף אייער זייגער, און דאָס איז גענוג, אַז צווישען אייך זאָל זיך פערקניפּען א שווייגענדיגער באַנד, וועלכער שפּיצט זיך אויף אייער צוטרוי פון איבערעם צום צווייטען און אויף דעם חושד זיין די גאַנצע וועלט.

אָבער דאָס וואָס איהר האָט שוין פעסטגעשטעלט אייער שכנ'ס מאָראַלישקייט, גיט אייך נאָך אַלץ נישט די זיכערהייט, אַז איהר מעגט רוהיג שלאָ־פען. מען קאָן ראָך נישט אויסשטודירען אַלע מענשען, און איבער'ן וואַגאָן גיהען אַרום פערשיידענע מענשען.

צוערשט האָב איך בעשלאָסען נישט צו שלאָפען אַ גאַנצע נאַכט, נאָר אַזוי ווי איך בין פאַרט איינגעשלאָפען, האָב איך געמוזט זוכען אַן־אַנדער עצה. איך האָב אַראָפּגענומען פון זיך אַלץ וואָס איז נאָר געווען מעגליך און עס אַרונטערגעלעגט זיך צו־קאָפּענס. דאָס האָט געהאַט אַזאַ פּנים, גלייך ווי איינער וואָס וויל זיך מאַכען אַ בעקוועם געלעגער, זאָל זיך אונטערלעגען צוקאָפּענס אַנ־עראָפּלאַן אָדער אַ שפּיץ פון די קאַרפּאַטען.

נאָכדעם אָבער ווי מען האָט ביי מיר פון צו־קאָפּענס אַרויסגע'גנב'עט אַ פּאָרטפעל מיט געלד, און ביי אַ צווייטען שכן האָט מען אוועקגע'גנב'עט דאָס היטעל, האָב איך אויפגעהערט צו גלויבען אין דער זיכערקייט פון אָט־אָ־דעם מיטעל אויך.

נישטאָ קיין מעהר ריהרענדערעס און מעהר הילפלאָזע זאַך ווי אַ מענש, ביי וועלכען מען האָט אום ווינטער צוגע'גנב'עט אַ היטעל...

דער גאַנצער וואַגאָן פּאַסאַזשירען האָט געזוכט אַ מיטעל ווי צו העלפען דעם אומגליקליכען. איך האָב איהם געראַטען זאַגצווען אַ קוישעל אויפ'ן קאָפּ. ער האָט אָבער געצווייפעלט אויב אַ פורמאַן וועט איהם וועלען פיהרען אין אַזאַ צושטאַנד, עס הייסט, מיט אַ קוישעל אויפ'ן קאָפּ, און אויב — האָט ער געזאָגט, — אַ פורמאַן וועט איהם שוין יאָ פיהרען, וועט מען איהם אַלצאייגס אין זיין שטוב נישט אריינלאָזען.

געענדיגט האָט זיך עס דערמיט, וואָס ער האָט אַרומגעבונדען דעם קאָפּ מיט אַ באַרטיכעל. ביי זיין גרויסער באָרד האָט דאָס געמאַכט אַ מאָדנעם איינ־דרוק...

— און אַזוי, קלערט איהר, וועט מען אייך יאָ אַריינלאָזען? — האָב איך געפרעגט.

— איך וועל פּרובירען. — האָט ער נאָכדענקענדיג געענטפערט.

פון דעסטמאָל אָן שלאָף איך אַזוי: אַלע ווערט־פולע זאַכען פערשטעק איך אין די הויזען־קעשענעס דערנאָך שטעק איך אַריין די הענט און נעהם זיי שוין נישט אַרויס ביז אין דער פריה.

דאָס היטעל ציה איך אַזוי שטאַרק אַריבער איבער'ן קאָפּ, אַז מען זאָל עס לייכט קענען צו־האַלטען מיט די ציין.

אויסצודרעהען זיך אין אַזאַ פּאָזע איז נישט זעהר בעקוועם און ליגען איז נאָר מעגליך אויסגע־צויגענערהייט אויף דער פּלייצע אָדער אויפ'ן בויך. דערפאַר אָבער שלאָפט מען כמעט אָהן אַ געפאַהר.

איך געדענק אַ העכסט טרויעריגען פאַל: מיר זענען נאָר וואָס געהאַט אַפּגעפאָהרען פון וואָקזאַל, און האָבען נאָך קיין צייט נישט געהאַט אויסצו־שטודירען איינער דעם צווייטען. און וואַגאָן זענען אַריינגעקומען דער סטאַנציע־נאַטשאַלניק מיט אַ זשאַנדאַרם און געזאָגט:

— מיינע הערען, זייט פאָרזיכטיג אין וואַגאָן האָט זיך אַריינגעזעצט איינער אַ קונציגער קעשענע־גנב. היט אייערע זאַכען.

— און ווי זעהט ער אויס? — האָבען מיר גע־פרעגט.

— מיטעליעהריגער בלאָנדין, — האָט דער זשאַנדאַרם געזאָגט.

— אָט האָסטו דיר גאָר אַ בלאָנדין און אַ מיטעליעהריגער. איך, גאָספּאָדא, זאָג, אַז ער איז אַ ברונעטער און זעהר א יונגער, — האָט פּער־בעסערט דער נאַט שאַלניק.

זיי האָבען זיך צעווערטעלט און זענען אוועק זידלענדיג איינער דעם אַנדערען.

און די פּאַסאַזשירען האָבען נישט געוואוסט פאַר וועמען צו היטען זיך — פאַר אַ מיטעליעהרי־גען בלאָנדין, אָדער פאַר אַ יונגען ברונעט.

ווען איך האָב נאָך זייער אוועקגעהען אַ קוק געטון אויף מיין שכן, האָט זיך מיר גלייך געוואָלט אַ געשריי טון: „קאַראַאול!"

— ער איז געווען אַ מיטעל־יעהריגער בלאָנדין און האָט אויסגעזעהען, ווי יאָ געניטער גנב.

אָבער ער האָט מיר אויסגעכאַפּט:

— און איהר זענט נאָך גאָר א יונגער, — האָט ער געזאָגט.

— יאָ, אַ יונגער.

— און אַ ברונעטער.

— וואָס מיינט איהר דערמיט צו זאָגען, מיין הער? — האָב איך אויסגערופען.

— גאָרנישט.

און ער האָט זיך אוועקגערוקט.

ווי עס זעהט אויס, האָט ער געהאַט די חוצפה מיך אָנצונעהמען פאַר יענעם גנב.

דאָס שרעקליכסטע אָבער איז געלעגען אין דעם, וואָס די איבריגע פּאַסאַזשירען זענען אויך געווען מיט זיין מיינונג, און ווען איך האָב בעגעגענט עמיצענס בליק, האָב איך אין איהם קלאָר געלייענט:

— איך קאָן דיר, דו קעשענע גנב!

און אַליין זענען זיי אַלע געווען טיפּישע גנבים, מיט אויסגעשפּראָכענע סמנים פון דעגענעראציע אויף די פּנים'ער, הויפּטזעכליך דער פון לינקס — אַ בלאָנדין, און דער פון רעכטס — אַ ברונעט.

ביז אין דער פריה זענען מיר געזעסען, נישט ריהרענדיג זיך און נישט אַראָפּלאָזענדיג קיין אויג איינער פונ'ם אַנדערען.

און ווען איינער פון אונז האָט זיך אַ שאָקעל געטון, האָבען אַלע, אין אַ ווילדען כאָר, פערצווייפעלט אויסגעשריען:

— קאַראַאול!...

און העכער פון אַלעמען האָט געשריען דער, וואָס האָט זיך אַ שאָקל געטון.

ל. א.

Uważajcie na oryginalny stempel: nazwę firmy i znak orła

CHLUBĄ POLSKIEGO PRZEMYSŁU POŃCZOSZNICZEGO

jest elegancka, wspaniała, praktyczna, a precyzyjnie wykònana

Pończocha „Bemberg"

Wystrzegać się licznych falsyfikatów!

א זומער-וואוינונג

בײַ דער פּיליצע אין די סאָסנאָווע וועלדער, 30 צימערן. פאַר שולן אָדער אַנדערע פּראַ״ינען א הנחה, דאָרט איז אויך פֿערהאַן א פּענסיאָנאַט און א קאָלאָניאַל-געוועלב צו פֿערדינגען. צו ערפֿאַרען זשגאָווסקאַ 72, דימקאָווסקי, אָדער טעאָפילאָוו מאַראָווסקי

דער פּענסיאָנאַט „Wolfówka"

אין קאַלומנאַ

(סטאַציע בײַ דער קאַלישער באַהן)

ווערט נאָך א גרינדליכער אויפֿפרישונג און אונטער אייגענער פֿערוואַלטונג ד. 10. מאַי געעפֿענט. געוויצרעס נאַרוטאָוויטשאַ 5, אין רעסטאָראַן, אָדער אויפֿ׳ן אָרט. 2631

א בשורה טובה

פֿאַר עלטערען, וואָס זייערע קינדער לערנען אין פּאָווּשעכנע שולען!

די לייטונג פֿון בעוואוסטען אָרטאָדאָקסישען נאָכמיטאָג-חדר פֿאַר קינדער, וואָס לערנען אין פּאָווּשעכנע שולען, מאַכט בעקאַנט דאָס נאָך א גרינדליכען רעמאָנט ווערט דאָס חדר פֿולשטענדיג רעאָרגאַניזירט און פֿערפֿולקאָמט אויף אַלע געביטען פֿון לימודי קודש. ס׳ווערט געלערנט דורך מלמדים מיט ספּעציאַליסטען עברי, חומש, רש״י תנ״ך משניות גמרא א פֿערגרעסערטער קורס פֿאַר העברעאיש (רעדען און שרייבען), אויך יודישע בריף זעלבסט צוזאַמענשטעלען. צוליב׳ן קריזיס הנחה-פּרייזען.

פּלאַץ וואָלנאַשטשי (נייע שטאָט) 6

קווער אָפּיצינע. איינשרייבען קען מען זיך טעגליך פֿון 2–7 אָוועגד.

קינאָ-טעאַטער ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און ווייטערע טעג!

דער גרעסטער פֿילם פֿון דער וועלט!

מאָנומענטאַלע עראָטישע דראַמע לויט׳ן אונשטערבליכען ווערק פֿון וויקטאָר הוגאָ א. נ.

דער גלאָקען-ציהער פֿון נאָטרדאַם

אין דער הויפּטראָלע דער אונשטערבליכער פֿילם-קינסטלער

LON CHANEY

אָנהויב פֿון די סעאַנסען: אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאָג. דער זאַל איז גוט בעהייצט.

נעכסטער פּראָגראַם: „די שלאַכט בײַם סאָם"

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פֿון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פֿאַר וועגערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פֿון בלוט און אויספֿלוס אויף סיפֿיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פֿון אורא-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט ראָסטמעטיק.

— טעגליך פֿון 8 פֿריה ביז 9 אָוועגד. —

פֿון 11 ביז 12 בײַ טאָג און פֿון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן א פֿרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פֿרויען זונטאָג פֿון 9 פֿריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

— בעזונדערע וואַרטע-צימער פֿאַר פֿרויען. —

ווזיט 3 זל.

שטאָפּער-מיידלעך

און לערן-מיידלעך קענען זיך מעלדען

15 לואיזאַ 15

בײַ מ. אַפּעל. 7947

א קורצגעקליידעטער יונגערמאַן!

וועלכער בעזיצט די פּויליש שפּראַך קען בעקומען בעשעפֿטיגונג אויף א גאַנצען זומער. צו מעלדען זיך אין דערקאַרקען-פֿאַבריק גלובנאַ 62, בײַ יאַמניק

אַן׳ אָרט צו שלאָפֿען

פֿאַר 2 אַנשטענדיגע פּרייוואַטע לײַנס בײַ אַן׳ איינזאַמער פֿרוי איז אָבצוגעבען

צו ערפֿאַהרען זגערזשער 42 פּראָנט, 1 שטאָק בײַ וואָלנאָוויטש

אויף לוין

ווערט אָנגענומען אויס-צוארבייטען שקאַר-פּעטען, אויף אַלערהאַנד קראַפּט-מאַשינען צו זעהר מעסיגע פּרייזען

אַלעקסאַנדראָווסקאַ 51 מיט זאַראַנטיע. שטרימפּ-פֿאַבריק, פֿראָנט

א פֿיינשפּולערין

אויף 20 שפּינדעל אויף זייד, אויך א קעטלערין אויף א 20-נער מאַשין, ווערט געזוכט.

פֿאַבריק ווסכאָדניאַ 31, אָפּיצינע, לינקס, 3. שט.

א שעהן זוניג צימער

אויסמעבלירט צו פֿערמיטען פֿאַר 1–2 קאַוואַלערן, עווענטועל פּריוועינס. צו ערפֿאַהרען קאַפּערניקאַ 19, וו. 10.

DR. MED. Haltrecht

ספּעצ.-אַרצט פֿאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקה.,

נעמט אָן פֿון 8–10 פֿריה, פֿון 12–2 נאָכמ. און פֿון 6 ביז 8.30 אָוו. זונטאָג פֿון 9 ביז 1 בײַטאָג.

פּיעטריקאָווער 10

נעמט אָן אין לעטשניצע סאַניטאַס Śródmiejska 8 פֿון 2 ביז 3 נאָכמ.

Dr. med. W. Eychner

גינעקאָלאָג-אַקושער

זגערזשער 11

טעלעפֿאָן 134–72

נעמט אָן פֿון 2–3 נאָכמ. און פֿון 7½–9 אָוועגד.

טוך- און קאָרט-לאַגער Sz. MAROKO

לאָדז, נאַוואָמיעיסקאַ 2,

פֿראָנט, 1-טער שטאָק, טעל. 159-48

עמפּפֿעהלט צום פֿריהלינג- און זומער-סעזאָן א גרויסען אויסוואַהל פֿון די נייעסטע און בעסטע דאַמען- און העררען-שטאָפֿען.

וועכנעריז כירורגישע קליניק „SANATO"

אגראַרנאַוואַ 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאַס

ערצטליכע אויפֿזיכט איבער דער מוטער און קינד פֿרייזען פֿון געבורט

אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פֿערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויגען-אָפּטיילונג פֿון ד״ר מעד. י. קראַוש עמפּפֿאַנגס-שעה׳ן פֿון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.

כירורגישע אָפּטיילונג פֿון ד״ר מעד. מ. פֿאַנטאָר עמפּפֿאַנגס-שעה׳ן פֿון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פֿאַר סיפֿיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פֿון מענער-שוואַכע

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

נעמט אָן פֿון 8–11 און פֿון 5–9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פֿון 9–1 פֿאַרמ.

בעזונדערער וואַרטע-זאַל פֿאַר פֿרויען.

יעדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פֿאַר מעבעל

דיוואַנעס, פּעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען או״ח צאָהלט די העכסטע פּרייזען

א. ווייצמאַן שענקעוויטש 23

טעלעפֿאָן 191-00.

בײַ מיר איז שטענדיג פֿערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פֿערקויפֿען.

לעטשניצע פֿון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

רענטגען-אינסטיטוט און ערצליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגערזשער 17, טעל. 116-33

ד״ר גאָלדשטיין-פֿאַלאַק אויגען-קראַנקה. פֿון 1–2

ד״ר ווייַנבערג אינערע, הערץ און לונגען פֿון 1–2 און פֿון 6–7

ד״ר יוסטמאַן נערווען-קראַנקה. פֿון 12–2

ד״ר סטופּעל רענטגען פֿון 12–2 און 4–6

ד״ר פּאַפּיערני פֿרויען- און געבורטס-הילף פֿון 11½–1

ד״ר מאַנטאָר כירורגישע קראַנקה. פֿון 5–6

ד״ר ראַקאָווסקי נאָז, האַלז און אוירען-קר. פֿון 10–11, 2–3 און פֿון 6–7

ד״ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען פֿון 11–12 און פֿון 4–5

ד״ר רושאַנער הויט- און געשלעכטס-קר. פֿון 1–2

ג. ראָזעס צאָהן-אַרצט פֿון 9–1

א. גראָדזענטשיק צאָהן-אַרצט פֿון 3–7

צאָהן-פּאָנדרהיילונג, בעלייכטונגען, קראָנען, פּלאָמבען א.א.וו. בײַ דער לעטשניצע איז געעפֿענט געוואָרען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פֿון הויט-קראַנקהייטען פֿון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען-שטראַהלען, פֿאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונג, קוואַרץ-לאַמפּען, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע.

אַלע מעגליכע אַנאַליזען.

אימפּפֿונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין). די לעטשניצע איז אויך אָפֿען זונטאָג.

ווזיטען איז שטאַט.

Dr. med. N. ROZEN

צאָהן-כירורג

קראַנקהייטען פֿון ציינער, דיאַגנאָזעס, גימען א.א.וו. ציינער-רעגולירונג, רענטגען-דיאַגנאָסטיק.

אַנדזשעיאַ 7, טעל. 216-57.

עמפּפֿאַנגס-שעהן, פֿון 3–7 נאָכמ.

לעטשניצע פֿון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

וושעשינער 11, טעלעפֿאָן 3763

אָפֿען פֿון 9 פֿריה ביז 7 אָוועגד.

ד״ר אייזיק נאָז, האַלז, אוירען קר.	11½–12½
ד״ר קערשנער קינדער-קראַנקה.	9–11 3–4½
ד״ר שיפֿמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	12–2
ד״ר ביבערגאַל הויט און ווענער. קר.	11½–12½
ד״ר שמירנעלד נערווען און גמיטס קר.	1–2
ד״ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	12½–1½
ד״ר זאַלצוואַסער כירורגישע קראַנקהייטען	2–3
ד״ר שפּרלאָווסקי פֿרויען- און געבורטס-הילף	12½–1½

[illegible]

אימפּפֿונגען געגען שקאַרלאַטין.

בײַ דער לעטשניצע איז געעפֿנט געוואָרען א רענטגען-אינסטיטוט.

ד״ר לאָזשינסקי-סטאַראָפּאָלסקאַ צאָהן-אַרצט 10–1, 3–6

קונסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאָג

Dr. Z. RAKOWSKI

פֿאַר אוירען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען

9 קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפֿאָן 127-81

שפּרעכשטונדען פֿון 12–2 און פֿון 5–7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פֿון 10–11 און פֿון 2–3

Dr. med. H. Karaś

אינערליכע און קינדער-קראַנהייטען

זגערזשער 16

נעמט אָן פֿון 11 ביז 1 און פֿון 3 ביז 7 אָוועגד.

DOKTOR H. WOŁKOWYSKI

4 צעגעלניאַנאַ 4

פֿריהער צעגעלניאַנאַ 36) טעל. 216-90.

ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען. מענער-שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען. עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען

נעמט אָן פֿון 9–2 נאָכמ. און פֿון 5–9 אָוועגד

פֿאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-צימער.

Doktór KLINGER

ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר וועגערישע, הויט און האָר-קראַנקהייטען

ANDRZEJA 2, tel. 132-28

נעהמט אָן פֿון 9–11 פֿריה און פֿון 5–8 אָוועגד און פֿון 1–2 נ״מ אין דער „לעטשניצע פּיעטריקאָווער 32"

Dr. med. J. Lubicz

כירורג-אָרטאָפּעד

Gdańska 28, tel. 183-17

קראַנקהייטען פֿון די ביינער, געלענקען, פֿערקרימונגען פֿון די פּלייצעס און גלידער

איינענע פּראַצאָווניע פֿון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: תקלאדקעס אויף פּלאַטפֿוסען, קינסטליכע הענד און פֿיס, גאָרסעטען א. ז. וו.

נעמט אָן פֿון 2,30 ביז 4,30 נאָכמיטאָג.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: פֿאַר׳ן מעקסט—18 גר. פּריוואַט אין קרב יוי״ט—24 גר. אין דער וויים 8 שטאָלען
אין מעקסט—40 ... 4 ... 60—
נאָכ׳ן מעקסט—12 ... 8 ... 18—
[illegible] 50 פּראָצ. [illegible] 100 פּראָצ. פּעטיט. מעלדונגען—10 גר. א [illegible]

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט אָפּטראָגען א היים; אויף דער פּראָווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.

פֿאַר׳ן אינהאַלט און טערמינען פֿון די אַנאָנסען איז דער פֿערלאַג נישט פֿעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפֿען בייטאָג און בייגאַכט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Naufe[illegible]

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.